
Imprimatur:

Julii 21.
1691.

Z. Isbam, R. P. D.
Hen. Episc. Lond.
à sacris.

DE
Primi Peccati introitu:
SIVE, DE
L A P S U

Angelorum & Hominum,
TENTAMEN,
Quo Ratio reddatur
AMICO POSTULANTI.

'Ἄνω ἀρχῆς ὁ Διάβολος ἀμερτίνει, 1 Joh. 3.8.

Hinc natale caput vistorum, Principe ab illo
Fluxit origo mali, qui se corrumpere primum,
Mox hominem disdicit, nullo informante magistro,

Prud. Hamart.

Autore BRYANO TURNER, S. T. B.
Rectore de Soldern. Oxon.

LONDINI,
Impensis Gualteri Kettily, ad insigne Capitis Episcopi
in Cœmeterio Divi Pauli, 1691.

DE

Primi Peccati innojera

Si a e' DE

L A P S U

Angesolorum & Hominum

T E N T A M E N

A M I C O P O S T U M U

Almae & Riana Turner, S.T.B.
Regale de Sappho. Ode.

TONDINI

Impensis Gavini & Vassalli, ac iustissime Casini Episcopali
in Cittadella Dicitur. 1661.

PRÆFATIO AD LECTOREM

QUOD E. in confusa misericordia suam datur ad
rem Scientie ascensionem, aequaliter subtili-
orem, quam speculationem, ut etiam quid magis,
quoniam quia usus subtiliter videtur, nihil est inveniatur
alio. In pugna non idem scimus, ut et quid videtur
suscipere in presentationibus, quidque aperte
et manifeste gravitatem, infelix infirmans.
Sed quod videtur in Deo. Deo incepit. Et cum
sunt in Deo. Deo incepit. Interpretationes, quae se in illis annis
et annis postea, diversimodo etiam non ha-
bentur, ad minorem istam tamquam superbiam, cui re-
surreximus his paginae memorare nata, cui etiam cladem huiusque
libet creaturae et cyprinam ad ipsam infaret. multum.]

Propter nos nobis omnibus magis. Indes atriens infici-
illa mentis humilitas, quam unicus, propter nos omnibus mi-
serit. **C H R I S T U S J E S U S**, talius virginitas, vi-
tusque contemplativa, deinceps frequentis, ne potest ruricam, multum,
quae huius et infideli humilitate, remedium specie grande.]

Præfatio ad Lectorem.

Præclarissimis apud Gentes Morian præceptoribus, haud
quoniam celebrata illa apud Stoicos præceptio de ad-
mitem est virtutis ac felicitatis fulcrum; hic tandem is
quem fixerat Sapientia inmixta, confessum, si Deus placet,
jovi aequaliter; uti ergo apud eos jactatur dictum:
Quod quidem tam rancide primorum Parentum peccatum redi-
let, ac si adhuc etiam horum ~~debet~~ ~~debet~~ ari odo-
rem fratres ventus efflaveret.

Amico equidem poscente privatum haec primum scripta, que
etiam latenter apud Iffundimur in ipse naturam; inde prodire in
publicam simulacrum, immixta a sanguine
in sanctis resuæ artiliis gladium adversus nimicem paxi,
quoniam insulicibus et ipsius facie, scilicet in, inde
etiam sacrilegum nimil ut habilium talon; ut legem huius oce-
lis genitum perspectum. Si Axidius impere indes succi-
scenti Hypothesi, placent aliquatenus intentasse videtur; ratio
est, si ronde eam quia adversa inibimus obletasse, ut ultra
progreedi, eam non amotâ, minus licuisse trahimur; illus
etiam dissidentes prætutus, ut clarissimum Witticium;
qui negat in sacra pagina mentionem furi plurim quam uis
[quem Christum fecerit, Theolog. 16.] Archangelum;
quia neque plures esse possunt Mediatores, inquit; li-
bre cui titulus Causa Spiritus Sancti, pag. 13. ubi neq;
dum argumentum me percipere, neq; quoniam eccliam illam ex-
possumus, ut Theolog. 16. scilicet fidei etiam apud
stolo Iudicij. Apostol. 12. 7, 8, 9. conciliatoris fui, me
scire fateor.

Præfatio ad Lectorem.

Est insuper in quo Lectorem præmonitum vellem, scilicet ne S. Scriptura textus quos nonnquam sermoni de Angelis lapsis attexuerim, in evidentem dictorum meorum probacionem adductos censem; ac si preter id quod ego edissero, nil aliud eos designasse crediderim; sunt enim fateor quos ad conciliandam potissimum concepcionis notitiam attulerim.

Rationem Peccato originali à me redditam, si cordato
cuiquam ea sit offendiculo, sciat me deponere paratum; Quan-
quam enim vero liberioribus cogitationibus admodum amicis
sum; dogmatibus tamen partim; demonstrandi fiducia hand-
quaque; litibus autem serendis, adaugendisve [quas om-
nium gravissime ruminam nostram minicari extimesco, & quâ-
bus vel Satane Regnum caret malis] minime omnium asti-
pulator esse velim.

Is denum mihi scopus erat iuicis, rerum p.r.e oculis ut
naturam quantum potuì penitus introspicerem; ac seposito
scrupuloso verborum pbraesum; delectu, mentem breviter,
perspicueque [si quidem cuiquam hoc licuisset] exprome-
rem.

... y en sucesos de la vida, una opinión inflexible. Sobre
el, su juicio es de lo más perspicaz y en sucesos nacionales
deverá, de cuius difficultates facilius y gravatas se han
veras y veces en la suya presentadas. — **DE**
nacido, humano, non fatus competreret, — **DE**
sunt in mundo, praevenit, et non in mundo, et
sunt in mundo, praevenit, et non in mundo, et

Platitudes and Categories.

Opinione libet. Ita quicunque hinc opus videtur, quod
dicitur in nomine Iustitiae, quod dicitur in nomine Veritatis
invenientur opus exercitium, quod dicitur in nomine Veritatis
invenientur opus exercitium, quod dicitur in nomine Iustitiae.

DE Angelorum & Hominum LAPSU.

Omodo innocentibus adhuc creaturis malum
monstrum primum interfecit, praecepit enim quod
sibi factum: ut postulat in veritatem offi-
mentibus anxiis rerum indagine occupatis datum
esse, rationibus non nisi perspicuis acquisicore; quas
quidem de mali origine proferto perplexum satis vel sum-
mis olim ingenis negotium facessere solebat.

Doctrinam *Manichaem* [que eadem *Manicha* pridem
erat] philosophia mens imbuta horret; quandoquidem *Deus*
malum sit contradicatio in adjecto: quamvis igitur novis cu-
dendis Hypothesibus, obsoletisve resarcientis, audax ad-
modum nostrum extirperit seculum; sperandum tamen est,
quicquid de pace publici, aut stabilitate diu fide sit; propriæ
hanc quemquam famæ adeo immemorem fore, concludat
ut istius doctrine patrociniū fuscipiat; aut resurrecturum
qui trahatur, *Principium Mali*, agit ac *Principium Boni*, su-
me necessarium, ac *Deum* esse.

Quapropter sylvaticâ istâ opinione insuper habitâ, Ratio-
ni, [quam reddi posse perspicuum audax nimis spespon-
derim, & cui difficultates subesse graviores recte observa-
veras,] nonnulla sunt premittenda. Quicquid enim, seu
ratioñ humana non facis compertum; seu sacrâ paginâ
non manifesto suggeritur; ambiguis id omne conjecturis
annumerandum.

Opinionibus igitur Platonicis, Gentiumve placitis ne-
quicquam longius innitendum reor, quam quoad verum,
universali orbis experientia, suffragantibus Scripturis, fir-
matum constiterit, *Essentia* nimirum *Angelos* seu *Spiritus ma-
tis*; quibus *Divinos Honores*, *Aleuria*, *Sacrifica*, & *Cultus*
Obsequia cordi esse; quos etiam ad tentandum subdolè, no-
cendumq; humano generi, deditos esse constat: quæ *Præ-
missarum* *prima* est.

2. *Nostrorum* de his *Angeli* conceptum mensuram
ex sacrâ potissimum Scripturâ petendam esse, addito, orbis
continuo, proprietatumq; *Spiritu* experimento, recte
quoniam ratione conformum videtur, ex *nostrorum* quos retro-
spicere licet, animalium astubus, natura & operationis *An-
gelice* ideam elicere; quid enim aliud, nisi *Demon* impro-
bus, est mens mala?

3. Inter hos, *Regimini* & *Subjectionis* *Ordinem* esse qui-
dem, semp̄erq; fuisse: alias, *Archangelus* quid sibi velit, haud
intelligere est; quidve illi textus significant, *Dan.* 10. 13. *A-
pos.* 12. 7. Veruntamen *Pseudo-Areopagite* per omnia, quæ
in libris *Hierarchie*, ac si e choro ipse unus, concinnaverit; haudquaquam afferiendum reor.

4. Universos licet lapsos *Angelos Demones* seu *Diaboli*
nuncupatos esse, illum autem *Diabolus* nomine insigni-
tum, *Choregum*, ceteris delinquentibus, ac *Ducem* fuisse, &
etiamnum esse; dictum in *Sacrâ* paginâ, *Principem Demo-
nium*, *Matt.* 9. 34. *Principem* *postulatis* *seris* *bujs*, *Eph.* 2.

2. *Deum* *bujs* *seculi*, b.e. statis *idololatrici* & *corrupti*,
Cor. 4. 4. ipsissimum à recto bonoq; *primum* *Apostolam*, à
quo originem traxit quoquid est in orbe malum; *Job.* 7.

3. Cuncti autem lapsi utrum ejusdem fuerint *Ordinis*
eui hic *Archangelus* presul, an ex aliis *Ordinibus* quidam
defecerint, non liquet: ingentem proculdubio fuisse *conse-
llerorum* numerum, vel ex hinc colligendum arbitror, quod
miselli unius homunculi incolatui tota *Legio* vacaverit,

Marc. 5. 9. determinatus utcunq; [prout ex. 1. Apoc. 12. 4. quidam definiere] numerus est incomptus; aliam quippe quam de quā loquor defensionem textus fortean ille resipiet.

5. Malum morale, non aliunde quam finita, adeoq; defecitibilis voluntatis ab actibus, originem primam ducere necesse est: Angelorum lapsum lapsu hominum anteriorem fuisse; Luciferusq; delinqvientem [*in Angelos, veterem Serpentem, Drakonem, &c.*, Apoc. 12. dictum] reliquum labentium certum una secum duxisse: Homines interdum ad supplendum lapsorum Angelorum numerum creatos opinari, quid alioq; est, quam quorundam veterum somniis edidum esse; quorum eundem aī genus placitis mea minime mancipatum fuisse; in his quā Ecclesia Christiana gesta respiciunt, sinceroris eos fidei testes veneror, quocunq; deum in rebus speculativis, propriisq; dogmatibus, iudicio pollebant.

Quoniam die Angeli creabantur; quato intervallo corum, hominimve lapsum creatio antevenierat, hanc seire concessum; multa quidem more suo de his Scholastici; satis mihi est, cum Apostolo, 1 Cor. 13. ex parte cognoscere. Sin hāc in re opinari licuisset, Angelos, (utiq; ejusdem Universitatis integrales,) una cum rebus reliquis creatos rerer; ita enim opinari mihi texus ille succinere videtur, Col. 1. 16. creatos item valde bonos fuisse, nullus dubito: Gen.

1. 31.

In his reverā sententias, sicuti in ceteris fermè omnibus, ab Hypothesi superā Ariani mihi recedendum, qua magis, ne dicam nimis, fiducia plena afferit, *Dens imprimis Filium, ac per eum, Spiritum Sanctum, atq; Angelos fuisse; quorum nonnullis cum Lucifero deficiensibus, Maculam denum hunc, atq; intra eum hominem formasse: Vindic. Unit. pag. 5. Edit. Angl. 1690.*

Utrum diurnis tantum pericopis, an distantiioribus periodis distinctas has creationes intelligit, haud satis assequor; certum videtur authorem hunc existimare Angelos sive lapsos antequam Mundus hic, atq; intra eum homo creabatur: præclara sane hec, ut plurima alia, sui cerebri signenta, nec in faciliori intelligendi modo Trinitatis Hypothesi quicquam præpollere censeo; Filio enim in statu præ-existentiæ, *Multisingulariam* (ut loquamat) *potentiam*, *Unitariam*, *præsensam*, & *cum innumeris* *Entibus* per *Idiosyncrasias* *renum* *habendi* *facultatem* largitur: quæ quidem nobis tantum sonant, ac si Omnipotentiæ, Omnipräsentiam atq; Omniscientiam, dixerat: Confobrinus identidem ejus *Socinianus* [Hist. Unit. Epist. 3. pag. 109.] Christo concedit factum omnium noscendi, virctiq; ad opitulandum universis nostrum omnium necessitatibus: inter hec, & Omniscentiam, Omnipotentiæq; quid quofo discriminis est? Sacrae Scriptura ab *Unitariis* concessiones has extorserunt; earundem Scripturarum necessarie sequelæ fidem intulerunt *Trinitatim*; nec inique conclusisse videar, pari eos iure, *coactos*, *candemq;* *Socinianos*, ac essentialia numinis attributa largiri potuisse: quicquid enim mysterii, a quo tantopere abhorrent ambo, sinest sententie *Trinitatis*; idem, si non grandius, in uniusq; Hypothesi *Unitariorum* dogmate: Quamvis enim à quibusdam textibus *Socinianus* præsto est effugium, hanc coherendum; in iis vero qui Filii præ-existentiam adstruunt, turpiter eum hallucinari fatetur ipse *Arianus*, & coactæ factentur expositiones; in ipsis igitur expositionibus, mirabiliter distortis, videat *Socinianus*, quam egregie rationis recte palliam *Trinitatis* præripuit: in isto item ratiocinationis Specamine, ad pag. 10. de *Incarn.* videat prædictus *Arianus*; quem quoties philosophantem mecum perpendo, toties mihi satisfactum, quo præprofessionis in Fide *Trinitatis* me minus pertineat.

Qualis

Qualis enim est hæc ratiocinatio [de *Incarn.* pag. 10.] Si talem [Filiū] faciundi potentiam tu concesseris, fecisse concludam ego; ab Entibus enim illis præstantioribus plus certo, quam ab aliis innumeris inviduis, imbecillioribusq; creaturis formandis, quales ego & tu sumus, honori suo consuluisset: quidni suis interrogationibus argutum hunc interpellarem philosophum? cur Deus non plures fecerit Filios? [sunt authoris istius verba.] *Anne profligia, h. c. effectrix vis ejus evanuit?* nonne Angelos omnes, Filios formasse licuit? nonne operibus hinc præstantioribus honori plus suo consuluisset? quin mirum non est, eos qui mysterium, eo quod mysterium rideant, parum honorificos de Deo sermones serere, tua in te eudotur faba, *pag. 7. Cœreas fascis pressus in posterum, aut non animo argumenteris; non levis causa est; ad quam subtrahendam temet accingis.*

Quinimo, injuriam illam, quam tantis ubiq; clamoribus, primo Mandato à *Trinitatis* illatam, *Unitarii* conqueruntur; nonne eandem, aut forsan graviorem, illi ipsi inferrunt, dum cultum divinum Filio creature largiuntur? corundem profecto cæcitatem, aut propriam mirari satis nequeo, quod primi Mandati argumento, adversus *Trinitarios*, se armatos existimant.

Amba; enim *Unitariorum* Familia [Francisco Davile excepto] Cultum Divinum Filio concedendum contendunt; secundum eorum argumentum, qui personam non nisi unicam ibidem signatam volunt, quid fieri de primo Mandato? quod quidem mandatum Filius ipse his verbis recitat, *Matt. 4:19. Adorabis Dominum Deum tuum, & ei soli servies.* seu Patrem hic personaliter, seu Filium subintelligunt *Unitarii*, alter eorum à cultu amovendus; nisi & Pater & Filius [uti sentiunt *Trinitarii*] sint numen illud colendum & Deus verus *Israelis*. Verum alterius examini hæc subjici videntur; id quod me in hanc animadversionem adégit, verba sunt *Ariani* appellantis Filium *magnum Deum atq; Angelum*, &c.

&c. pag. 5. Ideoq; ad præmissarum mearum ultimam præcipuamq; revertar.

6. Angelorum Hominumq; status primævus erat Probationarius; atq; idcirco, quamvis innocens, haud tamen impeccabilis; unde eram sequitur, statum illum primævum, quantumvis bonum, non optimum fuisse, cuius erant capaces: Neq; à sapientia aut bonitate creativæ quicquam detractum arbitrör; recihs quippe ea Scholarum familiæ, mei judice, sentit, quæ afferit esse impossibile, *Creaturam libet rationalem ab existentia sua primordiis esse posse impeccabilem.*

Utcunq; non fuisse, de facto constat; verum perfectio-
num nonnullarum gradus utrisq; superaddi potuisse, eósq;
in bono incommutabili, si se bene gesserint, constituendos
fore; tametsi non ante statum probationarium clapium.

Cujus quidem Probationis periodus haudquaquam à me
figenda; quemadmodum autem palam est, penes eos ipsos
fuisse per delicta propria finem imponere, meritásq; à celo
penas arcessere; ita rationi non incongruum videtur, ad pri-
mum actualem voluntarum suarum in grandi experimento
actuali determinationem rectam, Deum, pro sua erga eos
benevolentia, quos præmio jamjam non indiges aspiceret,
Probationi terminum, quo eos e periculo eximeret, imposi-
tum.

Quapropter opinari licet, ad deficientium Angelorum
in celis crimen, præsertim, ad improbissimam adversus Ho-
mines in terris machinationem; cunctorum Angelorum
statum Probationarium fuisse finirum; descensentibus sub te-
sticarum vinculis ad magnum diem reservatis; integris au-
tem, & non conscientibus; in bono, quo perseverare ma-
nuerunt, incommutabili constitutis.

Quoctiam si prima isti tentationi, unde suum erga De-
um confitator obsequium, caute secundum legem Homines
obstiterint, verosimilius est, suum identidem statum fini-
endum

endum fore; cuius sententiae rationes, diuturniore in terris incolatu non obstante, hic reddi supervacaneum est, utpote à præcipuo instituto alienum.

Procedendum igitur est, quo memorabilis hujus Præmissæ veritas satius liquebit; nimurum *Primum Angelorum Fluminisq; statum fuisse solammodo Probationarium*, & consequenter haudquam extra periculum, *b. e.* non immutabiliter Bonum, suo sicut genere valde Bonum, & creaturarum liberarum naturæ convenientissimum; eoque nomine, sapientia, bonitatiq; divinæ, quæ potentiam semper dirigunt, maximè consentaneum.

Argumento Scholastico hic non innitar, *Bonitatem* scilicet *immutabilem à primæ existentia esse essentiam*, ideoq; *divinam*, atq; *incommunicabilem*: sicut enim aeternitas à parte post communicabilis est post statum non-existentiae preeuntem; ad eundem modum, communicabile quidem est Bonum-immutabile, post statum defectibilem, *b. e.* probationarium, & non aliás.

Quid Deus posuit, non nostrum est subtilius disputare; divinæ interim naturæ rectitudinem & perfectionem, immensæ illius potentiae measuram in actu libero esse, credo; quidni igitur Angelos Hominésq; quam fieri potuit perfectissime primum creatos credam? tanto cum in effluxu, quanto in prima creatione reri fas est, Sapientia Bonitásq; Divina fuere; fin ita se res habuit, perfectissimum recentis creaturae rationalis statum esse probationarium, ex eventu constat; quoniam Angelorum quosdam stetisse, quosdam cecidisse palam est: *Primorumq; Parentum humanorum Lapsum*, totius insuper generis, seminaliter in illis comprehensi, ac naturali propagine inde derivati, necesse est esse; Rivos enim ad instar mensuram fontium corruptos vel puros fore oportuit; siquidem hinc illi originem ducunt, neq; habent quod non hauserint; suprà ascendere non datur, quamvis in cursu stagnare, & sediores in spurcias illabi possint.

Argumentum

Argumentum autem quo sententiam meam evincam, *huiusmodi* est, Status creature: aequè præmis pœnitive obnoxius, est status solummodo probationarius; sed is erat Angelorum Hominumq; status primævus. Minor ex eventu in dubia est, Major sua luce patet. Quisquis enim sub Judicis adhuc oculis remunerandus sicut sit, *Probationarius tantum & Agonista censendus*, *si separari*, *2 Tim. 2. 5.*

Queras fortean, quodnam ob bravium Probationarii erant? dicam; Angelos ob confirmationem in statu Boni incommutabilis adipiscendam, apud Scripturas dictam *Electiōnem*, *1 Tim. 5. 21. h.e. approbationem judicis*, uti ego sentio; Electus enim in S. S. sententia judicis approbatum & in honorem co-optatum significat, *1 Sam. 16. 8, 9. 24. 2.* neq; solius confirmationis gratiâ probationarios fuisse, verum quorumcung; perfectionis graduum, quos à benevolentia divinâ approbante sperare licuit; quibus sublimius evehentur; quidni enim vero incrementi in æternum capax sit, quicquid finitum?

Erat Homo Immortalitatis candidatus, earumq; omnium perfectionum quæ eidem famulantur; cujusmodi sunt, subtilior corporis spiritualitas; vegetior mentis acies; stabilior voluntatis ac affectuum rectitudo; quanquam enim totum compositum instrumentum erat ritè ordinatum, ut concinne etiam sensuum symphonia intellectui per omnia responderet; universas tamen chordas ad sublimioris phthongi modulamen retendisse licuit.

Hoc igitur in statu, haudquaquam in summâ perfectione adeptâ, verum in aptis ad eam adipiscendam viribus, stetit bonitas creature: hoc enim est esse *valde bonum*; nimurum in genere suo; sive in statu inceptoribus congruo; ultra hunc scopum in primo opificio, Sapientia Bonitatisq; Divina neutiquam collineabant, uti *Gen. 1. 11.* & deinceps liqueat; propterea Angeli atq; Homines præclaris quidem facultatibus, huic autem statui accommodis, prædicti erant; facultatibus,

tibus inquam indidem profecturis, nondum vero perfectis; ab omni labore, minime autem ab erroris periculo, immunibus.

Ita demum Facultas electiva, vulgo dicta *Voluntas*, [ut taceam intellectualem, cui, Numinis infiniti contemplatione nondum exhausta, aliquid sensim accrescit perfectius] libertate, quam vocant indifferentia, gaudebat; quae nunquam non ulterioris capax est profectus. Voluntas enim est, appetionis aut aversionis intellectualis, vis & facultas; quae profecto congruam innatis boni in confuso desideriis nullam delibat felicitatem, donec actu determinato in ardentem objecti amorem rapitur, atque ibidem se fixam, motu illo secundario, an quiete dicam nescio, cui spontaneo nomen est, sibimet gratulatur; insipida est enim omnis illa felicitas, quae libertate indifferentia adhuc durante, percipienda est.

Spontaneitas ideo rationalis, [qua tanto maior, quanto minus indifferens, sed quae electionem olim indifferentem presupponit] summa Voluntatis perfectio est, uti ex eo, quod in summa felicitate manet unica, palam sit: quocirca, huic statui probationario accommoda est illa libertas indifferentia, quae se assidue recte determinando, provectioni confirmationis gradui proprius accedit; quoniam frequentioribus illis determinationibus, excutitur paulatim infantilis illa ac instabilis indifferentia libertas, quae in spontaneitatem denuo rationalem adolescit; consequenter, libertas haec spontanea statui confirmationis in bono immutabili adaptatur.

Quod si in deterius versa Voluntas arbitrii sui officio male perfuncta est, exorsa est ruinam propriam, neque suae unquam naturae perfectionem, libertatem scilicet spontaneam sibi summe placentem, allequatur. Felicitas enim nostra [subjectiva] summa est naturae nostrae perfectio; proinde voluntatem, quicquid non perficit, non beat; nullum autem Bonam Voluntatem queat perficere, quod idem spontaneitatem illam rationalem sustinere nequeat; quod impossibile est ut aliud praesta-

ret Bonum, quam quod infinitum est atq; immutabile; nequit enim objectum bonitatem dare quam non habet: propterea Bonum caducum & corruptibile, felicitatem non nisi caducam & corruptibilem impertet; voluntatem istiusmodi Bona, ut prodigum olim filique invitare, & hospitio ad tempus excipere possint, sustentare & erigere diu nequeant; panis qui esurient tollit, in domo solus paternus est.

Exhunc liquet, quam deploratam in sortem incidentur, quorum arbitrium in statu probationario proterve se gefferit; quin ab illius Boni consortio, cui soli naturam perfecte dicitur, abactos ac exclusos se circumspexerint; illiusmodi exclusio semel comperta, omnimoda mentem libertate deſtituit, atq; in molestissimum, utpote non naturalem [quod offibus quandoq; dissociatis contingit] statum redigit; quod doctio, enim vero, neq; indifferenter, nec spontaneo liberi, tum denum miserrimi, sumus; in penas nostras vivimus, incarceratedum sunt mox, quosq; sentimus; libertatem quippe omnem, etiam illam mentis inferiorem amissimus: restat unicus, non liber, qualis non manquam in probis animis, sed necessarius dolor, & cruciatus perpetuus. Per abusum enim arbitrii in statu probationario, veluti membrum in infantelessum, quod in adulta latere extremitat, interit funditus que sola natura rationalis est perfectiva libertas; cuius insipientia recordatio gravissimis animum angoribus urget; quo fides verissimo illo Augustini effato constet, *Nihil ardet in inferno, nisi proprie Voluntas*.

Nihilominus censendum est, lubricam haric, & periculosa plenam alear libertatem indifferentem, b. e. electivam, simpliciter sumptam, bonam esse; utpote constituentem creaturam premii capacem; & proinde ad ultimam perfectionem viam ducentem, si quid enim fecus contigerit, non facultari a Deo indite, verum determinationi, que penes creaturam erat, id vitio vertendum; cui determinationi, sive actui, quantum satis est, praecaverit Deus,

cum afferentem huic facultati, [inde arbitrii nomine gaudet] rationem conciliariam dederit; cui si incaute aut proterve auscultando parum obtemperaverit, proter seipsum neminem culpabit. Facultas enim revera optima, per abusum sui temerarium sit deterior; quin recte occupata, sola Deum demereri, propriaq; perfectioni, &c. saluti consu-
laisse potuit.

Ea enim est Facultatis hujus vis adnata, i trebus ut sitè perfunditis actibus, naturalem quandam proximitatem, [quam habitemus] inoccupamus, instinctui similiem; ad Bonum acqui-
rat, quā sermone adepta, & fortius cum malis luctatur, & ho-
na solertiū peragit: donec iudicii suo, secundum opera
quemq; remunerant, non indignam, quae confirmetur, se
fistit; atq; tam deum supremus ille Agnotheta Deus (ut
Tertullianus loquitur,) victoriis partis aquos decaroit. Tri-
umphos, inimicisq; quietas emensis laboribus condignas in
emerito illo statu, securitatis & gaudiorum plenissimo, con-
stituit; quorum quidem primitiae in statu probationario
nonnunquam sunt prelibanda, prout ad metam, cum in-
genti cursum latè finiendi fiducia quispiam appropinquaver-
it, 2 Tim. 4. 7.

Nolle divagari, quo de statu Redemptionis mentem
meam exponam; si tibi sciscitanti satisfaciendum erit bre-
viter, scias velim, me, genus humanum per eam gratiam,
statum probationarium secundo fortius existimare; ubi
ob lapsos huius facinorosos & obduratos deus locus peniten-
tia similiq; ad sublevandam imbecillitatem primo lapsu con-
tractam divina prestat auxilia; quia quidem cum ceteris
Novi Testamētis emolumētis, pientissimo Mediatoris benefi-
cio debentur, qui misericordissimum pro nobis, suis imperiis
id sedis pepigit; cuius ad normam, pristinum Cre-
ationis scopum, hanc vitam aeternam, si non aeternū infa-
bimus, attingamus. **C**āxondo eisq; hōc. Hujus
epitomē

Hujus sententiae veritas, ex Evangelicis vita Christiana descriptionibus liquet, quae agonisticis ut plurimum phrasibus signantur, neque Patres diversum sentire opinari fas est; quorsus enim istiusmodi elocutiones apud omnes usitatisimae sunt, qualis est illa Hieronymi, de futuro ac praesenti status differentis, *Tunc iudicium, nunc certamen.*

Est oppidum genus hominum, summos coeli favores sibi solis desponsantium, qui sartam tectam Electionem suam, priusquam Vocationem satagunt. Presidentis hujus opinio- nis fulcrum illud est, unumquemlibet in statu aut *Electorum*, aut *Reproborum* semper esse, ac fuisse; Hinc forte in suam felicissimam, hinc fiduciam inexpugnabilem, hinc solamen inconcussum mutuantur. Quin mihi metu quam parum iis- sum convenient, vides; status quandoquidem probationarius neutri censui annumerandus, & donec istius sententiae veri- tatem labefactaverint, ob commodiorem Evangelii progres- sum, fatalem illam deposituros opinionem deposcerem.

His premissis, de primo Angelorum Hominumq; peccato quemlibet facis esse solet ratio, quamq; tibi exhibendam po- stulas, diu iusmodi est, quia si luciferus ibo in te, sed quia tu ibo

Drum Luciferi peccatum in fastu & superbia stetisse, arbitror, celebratissimam hanc Patronum esse opinionem nosti; quinimo preter eorum auctoritatem, plurima me suadent argumenta, quorum quatuor brevi attingam: 1. Natura Angelica Considerationem. 2. Scripturarum Te- stimonium. 3. Mores, primum animi morbum prodentes, quibus post lapsum Diabolus assueverit. 4. Servatoris, in hoc apparentis ut opera Diaboli dissolveret, humilitatem.

1. Natura Angelica in statu primavo considerata, haud alteri errori prius obnoxia videtur; culpam enim qualem- cunq;

cunq; [seu odium, seu invidiam,] supposueris, non nisi à superbia prognatam existimare fas est; anteriorem verò parentem fatus arguit: Ab enormi aliquo affectu oriri quodvis delictum cendiè aequum est, *Jas. 1. 14.* In hujusmodi item spiritualibus naturis, non est cui prior debetur locus; si quis enim reliqua mentis vitia attentiùs inspexerit, ea omnia superbia sobolem deprehendet, ut postea videbimus. *adseq.* [innotidam offensioni adhuc non erit invenire] *in 2.* Perpendendum occurrit quid Scriptura dixerit, *1 Tim. 3. 16.* μὲν *τρόφων*, τὸν μὲν τρόφων εἰς *κέρυκα* ἐμπονητὸν τὸ Διαβόλον, ut Græcum τὸ *κέρυκα* (unde Latinum crimen) prætermittam; Tria hic sunt vocabula, quorum significations, conceputum nostrorum ductum dirigant, quo demum modo superbie morbus Spiritum hunc quondam clarissimum olim invaserat: Τυφῶνες enim certissimè non peccatum, sed culpam denotat; hanc culpam fuisse ejus primam, τὸν *τρόφων* innuere non obscure videatur; quo demq; errore in hoc inflati animi vitium inciderit, τὸ δυνατὸν indigitat; τὸ δυνατὸν enim non solummodo τὸ *κέρυκα* respicit, sed τὸν τυφῶνα, τρόφων εἰς τὸ *κέρυκα*, b. e. indigitat; Typhum non animadversum abripiuisse eum in crimen & condemnationem non prævisam, quâ de re postmodum.

Perquirenda interim est primaria ac propriissima Superbia notio; quam si minus oculatè intueamur, Matrem an Filias præuisse, haud facile dignoscamus. Sicut enim Superbia citissimè pubescit; ita exilis admodum ac secunda puerpera, in innumeram mox sibi similem, atq; etiam dissimilem sobolescit prolem; nimirum, triste odium, invidiam acrem, litem pestiferam, tyrannidem feram, crudelitatem immanem, vindictam flagrantem, astutiam mendacem, conjurationem feditiosam, speciosam Hypocrisim, fraudem fucatam, censuram iniquam: Quibuscunq; demum artibus animum turgentem expleri posse putat, iisdem se gnaviter accingit; mirum in modum flexuosa Serpens se etiam

stum humilem nonnunquam mentitur, *Psal. 10. 10.* Enclystici quoq; vulgi; [litter. intus spreti] favoribus infidetur, & in abjectissimum anocipitis animi demissionem sortescit, quo popularem facilius auram haurire, & destinatam fastigii prædam certius venatur; versatileis. *Præsum* innumeris & formis induit, & alicum exquisitum præstat se semper veteratq; egregius, quum Superiorum [contemptui intus nec forsan immerito habitorum] pedes submissi exosculatur, quorum dextræ se sublimius evestit: iri putat; dum inferocis, multo præstantioris, cervicem arroganter satia conculcat; neque est profecto. *Vitium magis secundum*, sub quod altu & hypocrisi plus pollet, servile simul & tyrannicum.

Præmissa vero Superbia, simpliciter spectate, notio est, quod sit in propriam excellentiam reflexio quadam delectabilis, ac miseri juuocitatem sibi placens, interna dignitatis, præstantis, meritiq; sui contemplatio; hic propriæ typhus est, scilicet animus sui plenus, qui in omnes eorum, honorum apicis, quorum se capacem dignumq; retur, servido propinquu, ac ingenti imperio confessum fertur.

Hic peccatum, conceptus haud usquamquamq; difficilis videatur, quo sublimem Angelum hunc, tyronem adhuc accepimus, sive, uti Schola loquitur, in *Scientia Matusina* occupatum, postquam *Creationis Opera*, eorumq; Ordinem celesti mentis noī perstrimerat, in pestiferum hanc denus reflectionem innotescit, apprehendimus. Quis quidem reflexio non admirandi Opificis in laudes ut oportuit terminata, verum in tumidis Dignitatis propriæ, collatis ad rei ceteras, opinionibus inhærens; in delectiones quas vocant *Meritis latè expatiebatur*, donec fœdâ tæbe, quam avidius intermixtus reforberat, intumuit animus; & in facinora jamnū referenda perrupit.

Conceptum hunc tanto aquoirem ducamus, quanto scilicet in male feriatis hoste, sed sepius superbos errores, mentes

mentes nonnunquam nostras proclives deprehendamus; apud *Coffum* reliquosq; vite contemplativa Magistros, cogitationes, & delectationes haec Morosæ, audiunt; quarum consor-tium eâ dulcedine mentem tenent, ut ab illis divortium agre-patiatur; ita demum per invios omnes inanissimarum imaginum ambages mens vaga huc illuc fertur, donec animum labyrintho hoc subitario fessum, in turbines veros, & affectus cogitationibus convenientes excalfecerit.

Pari affectu Luciferum correptum puto; dum propriam diutius excellentiam iattus perlustravit, & rebus reliquis creans contulerit; *tuq; ambi*, ambitione inflatus intrumuit, qui in grandia statim crevit molimina, insidenti animum morbo gratissima, & crimen suum undequaq; perficiens: indebitus enim animi motus, qualem descripsi, ad ingenerandum peccatum, nempe enormem sui exaltationem, gloria Numinis postposita, satis erat. Quanto altius enim istiusmodi mentis elatio assurexit, tanto negligenter Deus posthaberur; quoniam de Deo vel cogitare, præcipitem illum inanitatis torrentem inflecteret, & retro ageret; maximarum quippe perfectionum in idea Dei incitularum intuitus, vi quadam innata, humilem apud se, parvq; faciendum sicut Creaturam. Quibus perpenitis, nequeo quia obiter concludam, non intermissam illam *Iesu Nazareni* humilitatem demonstrare, se stabi Perfectiones Divinas intuitu contemplari solitum; harum enim perfectionum intimior sensus Religionem infusatam parit, & ab omni erroris offensâ rubeatur: quam ob causam, hanc ipsam animi humilitatem, certissimum emendatz quam instituebat vite fundamentum posuisse constat; *Mat. 11. 29. & 18. 3. 4.* & alibi.

Nonne intellectu facile est, Archangelum hunc, præstans atq; amplitudinis sua opinionibus, fibi nimium jucundis, inherentem, venofa hujus indebiti typhi tabe animum dein infecisse? Qualiter cum membrum vitiosis pru-riens

riens humoribus leniter perfricamus, donec postferum tandem ulcus enascitur; cui typho, sicuti crita nimiam sui amplificationem, & suprematus non concessi cupidinem, indulgere nequiverat; ita hanc crita subtractam [interpretative saltem] Numini Prerogativam, scilicet *Admiracionem*, ob immeas perfections sibi soli debitissimam.

Nullus ne criminis loco, Ordinis à Creatore constituti violatio habenda est? Nulla ne culpa teneri eum existimes, qui, seu reliqua Opificia aspernari; seu Provinciam à summo Restore destinatam transgredi, tentaverit? Nonne hæc insolentis animi, plus nimium sibi arrogantis, supremamq; Majestatem ledentis, erant? Omnis honor & astimatio supra modum maxima, nil nisi ea est conversio ad Creaturam, quæ propriissime Idololatria, & Apostasia nuncupatur; nulla Metaphora, superbiam se colere, seq; collendam fratuere, dictum puto.

Temeritatem nimiam sapit dogmaticè definire, quo deum, qualive facinore externo, Fastus hic Luciferi primum inclaruit: Invidiam, ob non lectum se *Messiam*, fuisse, Opinio est, quam tam partim me intelligere, quam quomodo in quorundam mentem venerit, me multum mirari fateor. Neque *Prædictu* rui, quæ celebrior istius seculi viderur, sententia arridet:

— dum grande tumens se se aliis effert
Offensas, suas solida jactantes agnes,
Perfusa propterea genitum se ruriorum, ex se
Materiam sumpsiisse sibi, &c.

Omnipotentiæ, & Independentiæ se Numini æterni patrem existimasse nequaquam censeo: neq; unquam inducar ut credam, collatis scilicet cogitationibus, se illocum competrere adverterenter voluisse; Omni equidem peccato frustris plurimum inesse agnosco; stupide autem adeo deliri

Alle unquam mentem Angelicam, [licet ei minus] fons
a me quam ab aliis tribuitur] profecto opinari nequoc;
in hoc quippe deterrimo lapsus statu, obbrutescentium
Hominum est, non Damnum insipientia: credunt enim
Demones & contemscunt; b. e. quoties de Deo cogitant,
credunt: quoties credunt, contemscunt. *7. 2. 19. 0. D.*

Quemadmodum in ceteris falso omnibus cogitationibus mod-
eris, ita in hac instauri plurimum inadvertenti animo tribu-
endum censeo. Non animadverso præcipiti periculo, cogita-
tiones altæ in sublame eum evixerunt; clamumq; hunc Spiritu-
num ulq; adeo sui plenum, ut Dei puerus immemorem, fuisse
putem; donec sub Omnipotenti et obfistantis deo subiungitur.

Opinor autem Angelum hunc in summo Creationis culmine splendentem, sicutem, ex præstantissimis unum; & adulatorium adversum speculum, uti prius exposui, se ornatum, ad Praefidiale quoddam in Universum Dominum [Supremi Monarchæ Dignitatis simulacrum] adspicuisse; cuius administrationi, [qua quidem Aristocratica pars: varios Archangelos sub uno Deo summo solipotentii primitus erat], & parem, uti Nebuchadonosor, unicum super Praefides Danielis, rebatur: Quod quidem Praefidiale Dominum, quum jam animo superbis, plena sibi destinaverit, reliquos Angelorum Ordines sive centrali Praefecture, primum subjiciendos ratus, præstantiam vires, donecque suas tibre ambientis Candidati ostentare coepit, animumque quo eos clementissime demereri voluit, promptissimum præseculit; & magnificis in speciem promisit, ut: *Ab illo olim Heretem, 2 Sam. 13. 5.* pellexit; non equidem ut propriis ac peculiariis suarum tribuum dignitatibus, ac praefectoris subordinatis valedicerent: sed ut suam universaliorum, cui cetera post Deum subsint, agnolocerent, & ad ejus Peitorium turmas undiquaque Angelica e Castris coirent.

Huc enim omnis iuperbia tendit, sedem ut sibi altissimam, aut altissime similem nanciscatur; scilicet ut administratio

quod alios, prout apud se, sit immixti, hujus adiuvanda
gratia nil nos prestat, chestios promere, dona largiri,
pulchra minari: si proculbentes eam adorabunt, quid non
farat? Spe ambitionis libet, sufficit Luciferus impudicum
complexus est haec omnia; & non rem infra supremum,
Divino vienit, fastidiosas, reginae ministrum, nisi in Or-
bem universum, cum genuflectione debet aspernitatur.

Nipera Ariani dogmatis explicatio [de Spiritibus Dñi, Vindic. Unit. pag. 12.] docet, Satanam malum, quemad-
modum Spiritum Sanctum bonum, Deum esse; horum
aborum minorum genitor Deo natus. sub Patre Filium esse
gubernatorum; & numerum perfectionis eundem ambobus
esse speciarium: Subtilior haec Catholica Theologia hos
omnes non alias quam Angelos & creatos Spiritus (ut pag. 8.
fassur) nobis exhibet; quod autem Universalem bonum,
naturam Angelos attinet, Textus inspici ad quos Lectorem
anundat, non contentiam suam eos ultatenus adfirmare co-
co: Angelis quidem competere Principatum agnoscere, ve-
rum limitatum; Dominum, seu principatum Universalem,
donec Filium interam tantum creaturam evicerit, non posse
probati posse: Etiamque Luciferum eadem Principatum, non
cum honoribus ei deo natus ambulisse, & tentasse, nullus quib-
us.

Num vero ex Satanae ista tentatione, Mat. 4. 9. Lsc. 4. 6.
opus multi in opinanti subiit causa, iudicio tuo penitandum
relinquo. Quoties enim istius tentus gesta perpendo, mihi
quidem vilium sit, Luciferi superbiam [ad predictum mo-
dum machinamentum] inveniunt enim ejus tumentem consq; donec
integre sit, distendisse; ut quae ambitu infelici regna Orbis
fere peccatorante voraverit, et, eocinque gloriam a suo notu-
dependere alienum credat. Forme enim rerum gratarum
in formis conceperat, diutius non obstante invenit; sive in
hominibus obseruari dignatur, & factu mentis sepius consq;
dilectam, infractionem esse, ut durante dementit, sive
quaq;

quaq; scenniatae solent, quorum vehemens clam eos dauidum coepit, quorundq; se maxime dignos sibi habent, regnum, principatum, prefecuratum. Id genus hominum, quos prius ovetum superbissimos, in Hosptio vidi *Bethleemitum*, qui infra Imperia & Dominae delirant ne-
sciantibus.

Ies domum Archangelus hic, quaq; participes quomodo nomina dedere incepitq; faventunt, [de quibus postea] tra-
fecturam hanc universalem accepimus in concordia, atq;
eo nomine summi Rectori Dei, non directe, sed obliquè
[cursum] ab ordinem ab illo constitutum] milieum Ma-
jistratum, [qui] invenimus rati hanc aperiunt, inquit. *Postea* q.
principiantur proprieatate suae servantes, q.
ad transfigurati; in
aliorum ponsencia infiliorunt & ceterisq; missiones Angel-
icas invaserunt: Primòq; coniunctionis hujus successu huc;
atq; ea propter de reliquorum confensi minus dubii, species
suum magni pompi pregestum per concupiscentias, ac huncit
jam delapidatis, proficiens edidicunt alienas, quae
eorum facti sunt, ut idem Apostolus inquit, *qui* in
litteris inveniunt, *statim* *sciam*, *Equas* primitus in am-
pliandis orationibusq; dedicas *Doms*] transfigi defentur, null
ego fatio.

Luciferians verummodo Legiones hisdique quoniam sicut
vix de hostili apparatu primitus invictile pugna; quoniam po-
tius Indivisi pleniori omnia expedit, reliquos omnes Ordini
nos sua, ad Concilia, &c. Panathenae socios, Luciferians
Praefecture habebit modo sibi suffit, ac hortari; immunitates
estoras, sedes solitaria, transiectam vivendi formam, ac pri-
mula iura universitatem nequitque immisita, ut reservari spo-
lifundi: Cuique praeferit estoriam solenam hic mea est
Imperior, nihil indigendum spissas aedificibus militari, quia
amicis iaceundis praestutus, quibus exteris pulchris promis-
sis delimita, & propositis in locis enim coniunctis, factis con-
ditionibus non inquis, tensore sacros; nunc sum Langut-
nis

nis pectora, pedem, cui innatur futura servitus, apud eos figura. Siquidem in liberas Gracia Civitates Romanorum ingressum intuciamur, [quas quidem artibus sildem *Macel*, & *Antinbus* procabantur, uti refert *Livius*]: aliqualem ambitionis modi procellus idem formare licet. Res enim, quæ antiquis adhuc stat moribus, gloriam suam ducat maximum, uti inquit *Tacitus*, *habet instrumenta servitum & Reges*.

Prædictæ expositionis novis item, quin risum moveat, ac laborans tendebi figuratum dicere, posse nullus dubito, qualiumq; Charactere dignam eam reputaveris, perinde mihi est; intellectu faolem minime difficeris, quin etiam non hinc modo Hypothesi, sed Scriptura (nisi fallor) consenseris: cujus dicti, si quonia et torpescant, me judico, hinc, quicquid videns minime leviter interpretari,] ratiocinem brevi exponam.

Apostolo *Jude*, inquam ego, in animo non erat, per alij quæcumque in me, ut illa mortis aperte, et ad mortem, et ad damnationem, eorum poenam. Scire etiæ dejectiōnem, quæcumque interpretum unigūs ferimur, sed culpam imitatem commissam designare; quid concessio, scit, secunda cogitationes, ut opinor, parum obstabunt,] quam quicquid expositionem commodioream adhibendam putas.

Si interrogas, quidni poenam huius verbis designatam credam? dicum: in sequentibus poenam designatam confitam; si sequitur: procula hinc est, dico: *habet instrumenta servitum & Reges*. Nequaque autem cōsentendum reor, Apostolum non prius culpam, quam poenam designare voluisse; profertim cum instantiis in contextu parallelis hoc ipsum idem fecerit; v. 4. præcedenti, v. 5. ad modum, ab ipseccatum; ad modum ab supplicium: Verba pañter subseqenti, v. 7. ad modum temporis, in culpa; ergo cum d'etur, in modum, dicitur d'etur, in peccato denotatur; quidam quæsumus pari modo in textu intermedio? Attento legantur *Jude* ver. 5, 6, 7. in

dēsq; mihi Apostolum de rebus simillimis simili & aequabili orationis tenore locutum; & de sententiā mei quod aequum tibi visum est, statue: Totius enim hujus loci sensus hinc unicē pender a verbāe priorā culpā, an pōnam denuntiant.

Attamen quo hac mea explicatio certior constet, validius adstare argumentum arbitror: *Iud. 11. 11.* nimirum, instantiam hanc, sicut ceteras, ab Apostolo Petre mōruatū esse; & si ipissima verba [quod interpretum pars maxima sensit] non transtulerit, at eloqui formā, quā rem eandem exprimit, consonare; que quidem, si ita sint, uti nemo dubitat; palam est, illa apud *Iud. 11. 11.* dicitur in propria ῥιτῳ apud *1 Cor. 11. 10.* dicitur in propria ῥιτῳ, illis apud Petram, auctoritate respondeat; sicut illa apud *Iud. 11. 11.* & *1 Cor. 11. 10.* dicitur in propria ῥιτῳ, illis apud Petram, accuratissimō illis apud Petram, eadem significatio, convenient. Confer loca, inde me non inique conclusurū censes. Angelorum eis pōnam in hoc statisse, quod suum principiatū, non servāvō, verum prōprium domicilium dereliquerat.

Roboris insuper aliquid inesse arbitror emphaticis illis *1 Cor. 11. 10.* nonne significat, & idem sua relativē opposita suggestur? nomine Angelos hos, auctoritas, ut inquit Petrus, τὸν ἄλλον ἀρχὴν, την αλλοτελείαν inveniunt? τὸν ἄλλον reddunt quidam originem, alii initium, alii (quibuscum concordat versio Anglicana) originalem statum, vulgata (me iudice) optimē, Principiatū: Originalem statum qui vertunt, recte quidem in genere, provinciam suam primum concretitam interpretantur. Quia vero hæc sibi volunt! nisi statio[n]arias illas mansiones, seu domicilia, quorum jam tradebat, eos dereliquerint; atq; ordinem rerum à sapientissimo primitus Opifice constitutum deturbasse? cetera versiones frigidæ (verbis absit invidia) mihi videntur, & e quibus sensum sancū, lūm

hunc querentes; existimatis vero sua eos domicilia, illis nec occupari, nec animo frugis, prævidere delinacis, derelinqueret volatile?

Quia si viderem recte existentiam, eos non servasse principatum suum, sed sibi domicilia dereliquerit, eo quod a eas lo devenientur. paulius tecum paulisper, obsecro, quis unquam paulum, & ejectionem e cielo involuntarum, hujusmodi verbis expellerit, ~~ad seruandum, ad recuperandum~~, quae actiones perfonatae, & non nisi spontaneas deponere solant; pari frequenti summi, ego dicere: *Adiuvo* [quem con-
fiteor misericordiam] Paradisum dereliquerit.

Quicquid autem de hoc loco *Iude*, unde singulare Angelorum crimen explicari faciet, inveniendum sit; Hypothesia mea gerentem verum esse arbitror, tempore, Superbia, Dominum aliquem indebetum ambientem, primam praecipitans Luciferi culpam frustis. Quapropter procedendum est, ut Angelos reliquos ejusdem criminis postulaverint, unde Luciferus ipsius, inveniatur, dicitur enim *Script. ejusdem*, *Mat. 12. 43. 44. Apoc. 13. 9.* sicut filius eius *Prophetarum* audire, *Mat. 12. 24.* &c. & Principatus eius in eis operari. *Regnum suum*, *Mat. 12. 26.* se ne Phariseorum Cabalisticis somniorum hinc soliter pueris autumares, omnia ab ipso Servatore comprehebas, *v. 25. 26.*

De Angelis una cum Lucifero Lapsis.

Luciferum vorundem, sicuti postmodum Hominum, fuisse seductorem reor, unde & *2 Cor. 11. 14.* in posterum amitterem, *Mat. 4. 3.* & illor: Quos proprii Ordines, siveque peculiari Praefectura subiectos noverint, hoc imprimis virtutis aggressus artibus, grandis inscepit, quod in publicum totius Ordinis honorum cedere videtur, confitio primam, deum amittentes, confederatos fecit: *Scientiam, Notarum, Principatum,*

Principatum, Viresq; suas latè, ac benignè explicuit; placide interim ejusdem venenosi fastis, quo cum mira jucunditate lemetipsum infecerat, quantillum instillavit.

Quantos enim animorum motus, apud eis in concessionem evocatos, ciere illum posse putas? dum fallaci speculo illuc minente, Ornam Universum in despiciendum, hinc augente, dignitatem eorum propriam collustrandam proponeret? dum pigrum inferioris materie segnitem infestatur? vita vegetativa incitiam dum recoluit aspernandam? dum stupidam animalis vite corruptibilitatem percensuit? dum offendendo irriferit, Cinnus qualis! qualis farago Homo luctulentus fuerat! quip; rebus subhumeribus quadam tempore praeesse vilis sit. Poffer feliciter quem contemnendus! quam ignobilis bubulus! quam vilis agaso! quantum post habendus pecoris magister! Terra! si eam suspectare dignamini, (inquiet) massa quam levava est? Aqua! qualis spissioris? Aer! qualis tenuioris pituisse, portio est? Ad Iunem elementarem si admoverebits, quam fumifer Focis? ad agentis quidem materie torporem excutiendum aptus; ineptus autem, nec dum Gris defecatus, unde vel vehiculum Angelo constaret! Quid quod! Solem, Lunam, Astra, si invocamini, situm quidem reliquis inferioribus firmamentis orientationem fortuna faciamur; veruntamen quatuorvis specie lippientibus hominum oculis videamur, nil nisi materiam oscuratam, vita, propriorumq; motuum sensu carentem deprestitodictis! Vos vero, mi confreres, Vos! qui haec oculis tanto intervallo exceditis! in substantia puritate, invincibilis! percipiendi vigore, levissimis! motu libertate, instantanei! statione, celeres! ordine inter Angelorum exercitus, levissimis! & quod Luciferiana subebris Praefectoris, principes! quid vetat, quo minus universis hujus Reipublicae Praesidatum; cui adeo idonei! cuius adeo capaces! cui adeo apri nati estis! capescere mecum aggrediamini! exterisq; turbas Angelicas pratoriana vestre praeminentie cedere, si sit opus, cogatis?

Hujus-

Hujusmodi præstigiis in turbam vulgarium Demonum sparsis, alacres eis animo, eodemq; cum fistu turgentes inflammavir; donec egregii facinoris participes, incepti sumendi cupidos fecerit, atq; in proiectu stare se omnes adfremuerunt.

Nihil indignum, nihil noxiū suspiciari, grandia se affercentia, [uti credulū Hominibus post paulo contigit] indubie fidebant; præserum cum Luciferum sicut nach Duce, qui amplitudine sua, dignitatēq; ostentata, ceteris tantum omnibus Archangelis, reliquis quantum Orbis Regnis, Ottomamis ingens, sicut superbus qui *Grandis* sibi nosten quassificie gloriatur, prætrahere vultus est; veniam enimvero de mihi, obficio, si mentem aliquanto festivius, [qui si serio] expromam; Plebeius his Demonibus Intelligentias qualidam *Africæ, Gallicæ* & q; interfusse autumo, qui suum Principem, [veris hoc animi virtutibus vacuum, modo sit aggrexior audax, vultuq; incedit elato,] immensam quantum suspiciunt, & venerantur.

Quidni enimvero eodem iam, quo ducem antea abrepsum typho, milites pariter distentos credamus? Principis ob gloriam bello partam, domesticam vulgi turbam, (quod talem sit nacta Imperatore) triumphus imperientem, animosque tollensem, acer in servitatem hatos, vidimus; Quidni subtilissimus hujus superbie Spiritus late statim disseminatus, confusilicis affectus & voluntates ingeneraret? Unusquisq; tentatur a concupiscentia propria abstractus, & incitanus, *74. 1. 14. 8. 2.* cum tentationi inesse efficacem, quum hujusmodi affectus [quos rotas animi recte dixeris] parat. Atque hinc intellectu haud difficile est, quo deummodo, sceleratum sedus hoc, [quodq; verisimile videtur] miliarari aliquo Sacramento, seu Ligam solenni sanctum, inierunt; tollendo enim dexteris, Angelos quandoq; juratos invenimus, *Apoc. 10. 5. 6.* Quod

Quod si contra hoc, quispiam rectius se sentire putaverit, minorem hanc gentum Angelos haud eo infansit proverbos esse posse, ut ne hesitarent, nolumus ut dissensum aliorum Ordinum suscepimus sicutem habemus; aut praecepsens *Michaëlis*, *Gabriëlis*, alteriusve Archangeli robur non eximiccerent, haud absurdè huic objectioni responderi posse.

1. *Angelos* quicq; *aplos*, quandoq; *multitudo* postulandoe,

Joh. 4. 18 *et 19* *multitudinem* non d. m. *et 20* *et 21*

2. Post primum eorum *conscium*, minime *concedam*, quia defervescerent, deliberandi moram.

3. *Nos* quidem *varios* *tribus* *et* *varia* *modis* *exercitantes* *edictos*, male de *inexperta* *adversariis* *occupantes* *subiungentes* *habebemus* *auos*, *debonis*; *quidam* *cautus* *in* *Cauis* *et* *poris*, *repugnantiam* *ut* *extinxerent* *alienam*, *qui* *hanc* *conseruerunt* *nullam*? *ad* *crepidam* *enim* *nostram* *[quo* *nihil* *iniquum* *aliorum* *metu* *nostris*, *proculios* *sumus* *hunc* *sec*. *De* *um* *aplois* *improbis* *hinc* *dissensum* *credit*.

4. *Qui* *non* *mis* *explorare* *stinet*; *ac* *perpendo* *soliter* *incepto*, *progressus* *hac* *Angelos* *qui* *hanc* *exhimeret*; *fecim* *perpendi* *etiam* *confusis* *sonis*; *nos* *eximenteremus* *haud* *quaquam* *definiti*; *in* *caem* *Luciferum* *sumus* *confundentes* *legatum* *Archangelorum* *opponentes*; *non* *adversariorum* *conjunctionem*, *ac* *in* *cauam* *parvum*; *ut* *Dant* *tarum* *24d. 18. 11.* *ac* *verius* *plures* *quos* *ex* *improviso* *ad* *oruntur*, *ac* *nil* *tales* *metuentes*, *prævulnorum* *caesi* *erunt*.

Quiniam *equum* *est* *confusa*, *defensum* *hunc* *adversarii* *adorem* *ingebet* *vel* *vacillantes* *adductum* *inquit* *se* *maximam* *fauci* *eventus* *edictum* *confunditum* *quodocunque*; *autem* *in* *exercitu* *aliquo* *is* *est* *animorum* *basius*, *quocumque*; *est* *impugnatrix* *multorum* *qui* *in* *adversum* *se* *imp* *erantur*. *Ut* *hunc* *est* *Dominus*; *is* *coecum* *cooperere* *pug* *nam* *desiderares*!

Quippe quod, *ad* *feditio* *hanc* *confederatio* *ca*

**Imperio imitam, non eis cur divites, apud eos decretum, vi cogere, quia coniur primis incolis, submissio blan-
de remare nominatur, nunc conceperit non remammodo.
Scriptum. Nostrum anima. *Quod non vobis est, non vobis.***

Yerunt Demones, veteremque distinctionem, non sumpiam. Acti-
tus enim aeterni triueni inferorum Demorum? Neque nunc ipi quae-
quam repugnat diversitas temperies, neq; scriptura, *Ephes.*
6. 12. quandoquidem in omni exercitu loco semper processu-
non omnibus equalis est improbitas, non idem ferox inimico;
quoniam alii alii nocentiores sunt; teste etiam Servatore, sicut
apud hos, de quibus loquuntur, *prophetae prophetarum*, *Mat.*
22. 35. 36. 37. 38. 39. inveniuntur oportere aduersari et inimici.

Quidni etiam in iisdem improbitis gradibus, quibus
coelesti primum facinori, moxq; subsecute in terra aduersus
Homines machinationi se quilibet accingat, perstare innume-
ratus existimamus? Non levius distinctionem distinguendam
esse est, quia Iudeus nunc saepe inexplimata
nisi ex effici epiphora, quibus graduentur, summis contemplantur.
Terris nonnulli sunt ac melancholici, *sunt in morte. Damocles.*
Mat. 9. 25. Lascivi quidam ac *Venerati. Sordidae imperti.*
*Luc. 13. 22. Martiales item alii ac *furiosi.** *Mat. 5. 4. 5.* Pieriq; summi, risicibus, *Exhilarantibus* pollentes moni-
nimiisq; novis instituendis occupati; *a Chrys. 18. 21.* Aggra-
ti-omnes, ac *Jesuitici.* *a Cor. 11. 14.* grandi operi, quo
Principem Regnumq; suum, sequi sub illo Provinciales fratribus
liunt, conjunctissimi; summi haudquamque pars omnibus
dota, neq; sicut apud munici obvnde idonei. Quod
corum superiorum non habet, qui preclaris hisce suis Erro-
ris propagandi *Missionarii* congruerit, Malii dispergit mun-
nia, prope circulum aqua polosum quicquam perspectavit, sus-
cepitq; natus negotia foras; solidi superem *Ligia* solenni
soulerantur *Universitas* ad *Discipline* sua recentis formam
us *Orbem* adignit, Bonumq; veterem *Causam* suam pro-
movere. *3300. 3400. 3500. 3600. 3700. 3800. 3900.* *4000.* *4100.*
- *4200.* *4300.* *4400.* *4500.* *4600.* *4700.* *4800.* *4900.* *5000.*
- *5100.* *5200.* *5300.* *5400.* *5500.* *5600.* *5700.* *5800.* *5900.*
- *6000.* *6100.* *6200.* *6300.* *6400.* *6500.* *6600.* *6700.* *6800.*
- *6900.* *7000.* *7100.* *7200.* *7300.* *7400.* *7500.* *7600.* *7700.*
- *7800.* *7900.* *8000.* *8100.* *8200.* *8300.* *8400.* *8500.* *8600.*
- *8700.* *8800.* *8900.* *9000.* *9100.* *9200.* *9300.* *9400.* *9500.*
- *9600.* *9700.* *9800.* *9900.* *10000.* *10100.* *10200.* *10300.*
- *10400.* *10500.* *10600.* *10700.* *10800.* *10900.* *11000.* *11100.*
- *11200.* *11300.* *11400.* *11500.* *11600.* *11700.* *11800.* *11900.*
- *12000.* *12100.* *12200.* *12300.* *12400.* *12500.* *12600.* *12700.*
- *12800.* *12900.* *13000.* *13100.* *13200.* *13300.* *13400.* *13500.*
- *13600.* *13700.* *13800.* *13900.* *14000.* *14100.* *14200.* *14300.*
- *14400.* *14500.* *14600.* *14700.* *14800.* *14900.* *15000.* *15100.*
- *15200.* *15300.* *15400.* *15500.* *15600.* *15700.* *15800.* *15900.*
- *16000.* *16100.* *16200.* *16300.* *16400.* *16500.* *16600.* *16700.*
- *16800.* *16900.* *17000.* *17100.* *17200.* *17300.* *17400.* *17500.*
- *17600.* *17700.* *17800.* *17900.* *18000.* *18100.* *18200.* *18300.*
- *18400.* *18500.* *18600.* *18700.* *18800.* *18900.* *19000.* *19100.*
- *19200.* *19300.* *19400.* *19500.* *19600.* *19700.* *19800.* *19900.*
- *20000.* *20100.* *20200.* *20300.* *20400.* *20500.* *20600.* *20700.*
- *20800.* *20900.* *21000.* *21100.* *21200.* *21300.* *21400.* *21500.*
- *21600.* *21700.* *21800.* *21900.* *22000.* *22100.* *22200.* *22300.*
- *22400.* *22500.* *22600.* *22700.* *22800.* *22900.* *23000.* *23100.*
- *23200.* *23300.* *23400.* *23500.* *23600.* *23700.* *23800.* *23900.*
- *24000.* *24100.* *24200.* *24300.* *24400.* *24500.* *24600.* *24700.*
- *24800.* *24900.* *25000.* *25100.* *25200.* *25300.* *25400.* *25500.*
- *25600.* *25700.* *25800.* *25900.* *26000.* *26100.* *26200.* *26300.*
- *26400.* *26500.* *26600.* *26700.* *26800.* *26900.* *27000.* *27100.*
- *27200.* *27300.* *27400.* *27500.* *27600.* *27700.* *27800.* *27900.*
- *28000.* *28100.* *28200.* *28300.* *28400.* *28500.* *28600.* *28700.*
- *28800.* *28900.* *29000.* *29100.* *29200.* *29300.* *29400.* *29500.*
- *29600.* *29700.* *29800.* *29900.* *30000.* *30100.* *30200.* *30300.*
- *30400.* *30500.* *30600.* *30700.* *30800.* *30900.* *31000.* *31100.*
- *31200.* *31300.* *31400.* *31500.* *31600.* *31700.* *31800.* *31900.*
- *32000.* *32100.* *32200.* *32300.* *32400.* *32500.* *32600.* *32700.*
- *32800.* *32900.* *33000.* *33100.* *33200.* *33300.* *33400.* *33500.*
- *33600.* *33700.* *33800.* *33900.* *34000.* *34100.* *34200.* *34300.*
- *34400.* *34500.* *34600.* *34700.* *34800.* *34900.* *35000.* *35100.*
- *35200.* *35300.* *35400.* *35500.* *35600.* *35700.* *35800.* *35900.*
- *36000.* *36100.* *36200.* *36300.* *36400.* *36500.* *36600.* *36700.*
- *36800.* *36900.* *37000.* *37100.* *37200.* *37300.* *37400.* *37500.*
- *37600.* *37700.* *37800.* *37900.* *38000.* *38100.* *38200.* *38300.*
- *38400.* *38500.* *38600.* *38700.* *38800.* *38900.* *39000.* *39100.*
- *39200.* *39300.* *39400.* *39500.* *39600.* *39700.* *39800.* *39900.*
- *40000.* *40100.* *40200.* *40300.* *40400.* *40500.* *40600.* *40700.*
- *40800.* *40900.* *41000.* *41100.* *41200.* *41300.* *41400.* *41500.*
- *41600.* *41700.* *41800.* *41900.* *42000.* *42100.* *42200.* *42300.*
- *42400.* *42500.* *42600.* *42700.* *42800.* *42900.* *43000.* *43100.*
- *43200.* *43300.* *43400.* *43500.* *43600.* *43700.* *43800.* *43900.*
- *44000.* *44100.* *44200.* *44300.* *44400.* *44500.* *44600.* *44700.*
- *44800.* *44900.* *45000.* *45100.* *45200.* *45300.* *45400.* *45500.*
- *45600.* *45700.* *45800.* *45900.* *46000.* *46100.* *46200.* *46300.*
- *46400.* *46500.* *46600.* *46700.* *46800.* *46900.* *47000.* *47100.*
- *47200.* *47300.* *47400.* *47500.* *47600.* *47700.* *47800.* *47900.*
- *48000.* *48100.* *48200.* *48300.* *48400.* *48500.* *48600.* *48700.*
- *48800.* *48900.* *49000.* *49100.* *49200.* *49300.* *49400.* *49500.*
- *49600.* *49700.* *49800.* *49900.* *50000.* *50100.* *50200.* *50300.*
- *50400.* *50500.* *50600.* *50700.* *50800.* *50900.* *51000.* *51100.*
- *51200.* *51300.* *51400.* *51500.* *51600.* *51700.* *51800.* *51900.*
- *52000.* *52100.* *52200.* *52300.* *52400.* *52500.* *52600.* *52700.*
- *52800.* *52900.* *53000.* *53100.* *53200.* *53300.* *53400.* *53500.*
- *53600.* *53700.* *53800.* *53900.* *54000.* *54100.* *54200.* *54300.*
- *54400.* *54500.* *54600.* *54700.* *54800.* *54900.* *55000.* *55100.*
- *55200.* *55300.* *55400.* *55500.* *55600.* *55700.* *55800.* *55900.*
- *56000.* *56100.* *56200.* *56300.* *56400.* *56500.* *56600.* *56700.*
- *56800.* *56900.* *57000.* *57100.* *57200.* *57300.* *57400.* *57500.*
- *57600.* *57700.* *57800.* *57900.* *58000.* *58100.* *58200.* *58300.*
- *58400.* *58500.* *58600.* *58700.* *58800.* *58900.* *59000.* *59100.*
- *59200.* *59300.* *59400.* *59500.* *59600.* *59700.* *59800.* *59900.*
- *60000.* *60100.* *60200.* *60300.* *60400.* *60500.* *60600.* *60700.*
- *60800.* *60900.* *61000.* *61100.* *61200.* *61300.* *61400.* *61500.*
- *61600.* *61700.* *61800.* *61900.* *62000.* *62100.* *62200.* *62300.*
- *62400.* *62500.* *62600.* *62700.* *62800.* *62900.* *63000.* *63100.*
- *63200.* *63300.* *63400.* *63500.* *63600.* *63700.* *63800.* *63900.*
- *64000.* *64100.* *64200.* *64300.* *64400.* *64500.* *64600.* *64700.*
- *64800.* *64900.* *65000.* *65100.* *65200.* *65300.* *65400.* *65500.*
- *65600.* *65700.* *65800.* *65900.* *66000.* *66100.* *66200.* *66300.*
- *66400.* *66500.* *66600.* *66700.* *66800.* *66900.* *67000.* *67100.*
- *67200.* *67300.* *67400.* *67500.* *67600.* *67700.* *67800.* *67900.*
- *68000.* *68100.* *68200.* *68300.* *68400.* *68500.* *68600.* *68700.*
- *68800.* *68900.* *69000.* *69100.* *69200.* *69300.* *69400.* *69500.*
- *69600.* *69700.* *69800.* *69900.* *70000.* *70100.* *70200.* *70300.*
- *70400.* *70500.* *70600.* *70700.* *70800.* *70900.* *71000.* *71100.*
- *71200.* *71300.* *71400.* *71500.* *71600.* *71700.* *71800.* *71900.*
- *72000.* *72100.* *72200.* *72300.* *72400.* *72500.* *72600.* *72700.*
- *72800.* *72900.* *73000.* *73100.* *73200.* *73300.* *73400.* *73500.*
- *73600.* *73700.* *73800.* *73900.* *74000.* *74100.* *74200.* *74300.*
- *74400.* *74500.* *74600.* *74700.* *74800.* *74900.* *75000.* *75100.*
- *75200.* *75300.* *75400.* *75500.* *75600.* *75700.* *75800.* *75900.*
- *76000.* *76100.* *76200.* *76300.* *76400.* *76500.* *76600.* *76700.*
- *76800.* *76900.* *77000.* *77100.* *77200.* *77300.* *77400.* *77500.*
- *77600.* *77700.* *77800.* *77900.* *78000.* *78100.* *78200.* *78300.*
- *78400.* *78500.* *78600.* *78700.* *78800.* *78900.* *79000.* *79100.*
- *79200.* *79300.* *79400.* *79500.* *79600.* *79700.* *79800.* *79900.*
- *80000.* *80100.* *80200.* *80300.* *80400.* *80500.* *80600.* *80700.*
- *80800.* *80900.* *81000.* *81100.* *81200.* *81300.* *81400.* *81500.*
- *81600.* *81700.* *81800.* *81900.* *82000.* *82100.* *82200.* *82300.*
- *82400.* *82500.* *82600.* *82700.* *82800.* *82900.* *83000.* *83100.*
- *83200.* *83300.* *83400.* *83500.* *83600.* *83700.* *83800.* *83900.*
- *84000.* *84100.* *84200.* *84300.* *84400.* *84500.* *84600.* *84700.*
- *84800.* *84900.* *85000.* *85100.* *85200.* *85300.* *85400.* *85500.*
- *85600.* *85700.* *85800.* *85900.* *86000.* *86100.* *86200.* *86300.*
- *86400.* *86500.* *86600.* *86700.* *86800.* *86900.* *87000.* *87100.*
- *87200.* *87300.* *87400.* *87500.* *87600.* *87700.* *87800.* *87900.*
- *88000.* *88100.* *88200.* *88300.* *88400.* *88500.* *88600.* *88700.*
- *88800.* *88900.* *89000.* *89100.* *89200.* *89300.* *89400.* *89500.*
- *89600.* *89700.* *89800.* *89900.* *90000.* *90100.* *90200.* *90300.*
- *90400.* *90500.* *90600.* *90700.* *90800.* *90900.* *91000.* *91100.*
- *91200.* *91300.* *91400.* *91500.* *91600.* *91700.* *91800.* *91900.*
- *92000.* *92100.* *92200.* *92300.* *92400.* *92500.* *92600.* *92700.*
- *92800.* *92900.* *93000.* *93100.* *93200.* *93300.* *93400.* *93500.*
- *93600.* *93700.* *93800.* *93900.* *94000.* *94100.* *94200.* *94300.*
- *94400.* *94500.* *94600.* *94700.* *94800.* *94900.* *95000.* *95100.*
- *95200.* *95300.* *95400.* *95500.* *95600.* *95700.* *95800.* *95900.*
- *96000.* *96100.* *96200.* *96300.* *96400.* *96500.* *96600.* *96700.*
- *96800.* *96900.* *97000.* *97100.* *97200.* *97300.* *97400.* *97500.*
- *97600.* *97700.* *97800.* *97900.* *98000.* *98100.* *98200.* *98300.*
- *98400.* *98500.* *98600.* *98700.* *98800.* *98900.* *99000.* *99100.*
- *99200.* *99300.* *99400.* *99500.* *99600.* *99700.* *99800.* *99900.*
- *100000.*

inspectam, ejusdem tantummodo incipi profectum
fuisse. Quod si huius mirum Spiritus omnes erant subiecti
quod in eis orum irrevocabilius, obsequiis
basiq; vencari, inde ut caliginem hanc praeveniens Mundu
suum ducens, genus humanum in libertate apostolice
parvus, quibus ipse proficit, adducere contum; hoc enim
potio, idem Genius humanum subiectiendum sibi in postrem
rebatur; huic propriae novo molimini, fronde nulli percut
mutant. Quid primum omnium superbia dictum in Politici
suscitetur? ¹²³ dicitur: *primum, nouas munera* ¹²⁴ *ad*
Litteras. Odium, ac Iuvia ideo aduersa moleste affectus
fuge, ne sibi curam inforum graci, ne Diabolus locutus
dederit nisi cunctis, eternum exultare membris, si suo
potio eos hospiti excepit. Venenosus istius Hydrus hinc
sum: caput, quorum ope inter se injunxit; ulisci fastu
fugit; quippe paulo penitus consideram, nil aliud quam
superbia in aucto fermento eos esse palam erit. Superbia
enim laetitiae negligit, in Odium et cuncta, superbia per illi
Invidiam vestitam. ¹²⁵ *Quodcumque* adhuc in illis ei vult; plus non
Facinus hoc secundum omni superbia veneno [odio scilicet
et adulanti, livore calato, seditione, partium studio, astri
penitentia] reprehensum ibi excoecatur milibus quam obi
tus etiam cuiusq; luciferorum ac conscientes Angelos ejus
earent in modo obdurate; ut illum non acciperet Mar. 5, 37,
6, 13; Eph. 6, 16. ¹²⁶ Iude. 9, 13, et illoq; *in* *multis* *modis* *in* *terris*
pervenit, sed et hyp. ¹²⁷ *in* *chiratrie* *indelibili* *obligavit* *in* *terris*
in. *Primum* *quod* *in* *modis* *in* *celo* *opus* *ad* *liberum*. *Hoc* *in*
terris *in* *terris* *cum* *lunis* *et* *in* *genuis* *procedit* *in* *multis*
toxicisq; *multis* *in* *praecordis* *regiae* *arguit*; ut cu
sulibet *vim* *antidotis* *superaret*; ac *palam* *fecit*, *velle*, *qua*
nus *poteret* *eos* *eripi* *polochetum*. *Nec* *minit* *opifici* *in* *multis*
modis *in* *terris* *via* *afflorare*, *no* *bono* *hinc* *prae* *certos*
modis *solam* *intra*, *caecis* *et* *multis* *modis* *in* *terris* *in* *Pr*
habetis *secundis*, *misero* *Homini* *indulz*, *beneficio* *ter*
rum *submovendos* *esse*. Non

Non quid Hominom tales gratiam meritum, quia non proficiunt deo favoris hujus eximis incapacem reor, ea quod alterius infidili circumventus deliquerit; & quoniam pudor est, animiq; conscientia secundia, Gen. 3. 7. illum haud penitus obdurusse locuta est; & quod miseranda progenies viscera apud Deum implorabat.

Quoniam enim a gratia Redemptionis indebita nil detractum vellem, nam etiam liberrimas Dei determinaciones mere voluntati, sive Dominio; quin potius equissimis apud inscrutabilem sapientiam bonitatemq; suam rationibus, innitas credo; quia generali; & erga Deum honorificè opinionem stabilitatem, sive profectio nobis voluntatis declaratio esse operiet; tamenq; motiva rationes in particulari nonnunquam nos latent; gratiam deinceps hanc, a nobis semper magni estimandam, motivis eius rationibus, eternum, [cum scire coactum est] plaudendis, pulcherrime convenienti abhuc.

Secundo-huic Argumento, quo adduxor ut credam, Diabolus Superbiam *primo ctimisi* datum, hoc usq; immoratus, minus virtutis indole, & τη τυφωσει emphasi persensi, mecum meam exposui, quo aertum modo Luciferum in id crimen incidiisse; reliquoq; confortes plus pelleuisse intelligamus, quo secum unanimes, sumusq; ut arctius barereret regnum; [quod apud diversa sentientes fieri nequit], cunctos siceret.

Memorata duo argumenta postrema ad Hypothesia habet stabilendam adducta paucis absolvam, ut Hominum lapsum, cuiusq; modum edisseram.

3. Mores quibus post lapsum Diabolus assueverit, grande Peccatum suum Primum Superbia stetisse arguunt.

Omnia, ut opinor, sacerdotum experientia liquet, huic illum operi praeceps, quo Idololatriam, Polytheismum, superflitionemq; omnifariam invehernet, ac promoveret, indecessò incubuisse; gnarum scilicet, divinos hosque honores

Ant. Saec; moderni transformati fore. Ibo enim licet Idolum obiectum quodvis nominis, quo proposita mortalius
mentem carnalem edere possum, si licet, & quia superius ovo-
catus; sit mari intra terram metuere, non humum in-
venimus, ut Iesus affabre celeste, & radiosa, quem Ma-
trem Idem adducram. *Roman* referi *Louian*; stat invicibilis
astra credunt. *Postulat* Natura semper habitum; ergo cultus
preciosus exhibendus; quem cultum scipit, fieri deo-
lari (poculatissime apud Grecos & Indosque vocabulo no-
trorum) culturam probe moverat.

Quid enim filii Superbiae sublimis defensores, quā sum-
mi-estimatione habent? Eius verbū esse pollicētū religiosū
potest? Quippe quis in colente supreme opinionem poten-
tia predit? Huic inservit omnis Superbia succumbit; ut
Atritius simillima esse volit, *l. 2. 14. 14.* Insipientia cōmī-
ca hīc in re quāta? & quā manifesta? Hinc enim Regum
timendorum imagines, Deorum in cōdibūs, Diis ipsis pro-
curant: Urbs etiam Roma, templis, (si Diis placet) Apis, Sa-
crae cibūs, Sacrificiis dota, ac Dei ipsa habenda est; Im-
peratores similius Di-

VI. servimus statim collante; credim' tu vero Draconem inferioribus quam Dostum honoribus substitutum? Nonne ex ista Servatoris sententia, *Mar. 4. 9.* hoc est in liquet? *Non adhuc omnia, si presentes adhuc inquit, in mea vita 2000 confidit, et in aliis*

Quid phura? Cultum Erthnicum Daemonibus fuisse præstatum, scors ubiq; Pagina testatur; *Lev.* 17. 7. *Dœc.* 32. 17. *Psal.* 106. 37. 1. *Cœr.* 10. 20. *Apœ.* 9. 20. Daemonum, inquit, in plorati: *Mythum* enim erat, ut prius diximus, ut qui in *Adversarii* imperii atri sua etiam periodicum cum Lucifero communicarunt, quidam identidem gloriae acquirent participarent, scoti eum Duce *Offere Syri* olim feques, *Judic.*

*Yader. c. 30. properas Draconem & Boream conseruantes esse
legimus. Ab. 13. i. ea autem legi, ut rerum sicutim Dra-
coni, potentiam suam Boreis commodant, moderni ce-
rebrum. Sicutus dicitur in collatione, tuncque illud.*

Principi-Dominorum exploratum erat. Polytheismum ne-
quicquam Idolatrie officium, quo eis multipliciorum
ponit, idcirco stationibus ab invicem remotis sue dum
Egypciis circa posuerit, quo variis um. immunitio[n]e genti-
um distinguitur, sic terrorum modum et definitionem cogereat;
imperium nequequam immunitum, sed suum in regni-
fines ulterius prolatando esse novit: *Athenas sibi Mysias;*
Egyptum Dicas; *Daphnius modice vendicat;* *Pamphili tur-
ici Diomedum occiperet;* modo *Impetratus Capitoli;* modo
Iunio sublimis insidias; *Malias reliquis cedat;* modo
Bella *Acerra* exhibenda est; Honor omnivero *Præsumit-*
que ipsius propria fides Rosis habet; hand parum decora,
tumidus, *delecto* *generat;* non nisi imperium apud *Can-*
num *reprobate* *foliis* *admititur.*

mundanos Dominos tenebrarum seculi hujus, adversus spiritualia nequitise [b. e. Spiritus nequam] in locis Aeris; licet enim ex Job 1. 6. 1 Reg. 22. 21. Spiritibus malis patere coelis aditum quidam colligunt, ^{trucana} autem, cum de iis sermo est, supercoelestia designare haud reor.

E oculis detrulsi cum Lucifero confortes ejus, crimen suum, ejusq; temperiem pestemq; una secum adserunt; pristina dea superbiz, in edacem jam nunc livorem exacerbata, velificantur; cunctisq; indulgentis, quos parit mens exultata, affectibus; artibus scilicet violentis, tectisve; quarum ope animum explere suum fatagit.

Sollicitati Angeli quotquot integri steterunt, judiciali
Ego Creatoris approbantur, & Officio suo illius Boni statu-
quo perficere maluerunt, confirmantur: Apud creaturas ra-
tione praeditas, in statu hoc Probationis intermedio solus
restabat Homo; ejusdem propterea subjugatio Luciferi
magnopere desideranda est; cui enim bono cedant reliqua?
Quid amplissima Paradisi adinstar Patrimonia? Quid Fisi-
cne, aut Avaria? Quid pecorum greges? Abditive terrae
marisve visceribus thesauri; Spiritui his minime egenti,
praestabunt? excepto quod in fraudem Hominum his largi-
tionibus abundaret; cuncta autem huc una cum Domino, vi-
ctori obvenient.

ture subjiciendum fore; quoniam à quo quisplam vinctus, ab eodem in servitium redactus est, hunc ergo impropositum stratagematibus obfessum tandem superat.

Parte hujus Victoria; quemque lavavit, fructus ostendit, quem in scopum collimabat; videlicet, ut sublunarem hunc Mundum unum cum Domino in potestatem redigeret suam; Genus præsertim humanum in Idololatriam, (sublestum scilicet sui cultum) pertraheret, præstis illis infusatis horribus, quos Religio, falsa licet, tamen verbo exhibere solet. Sit enim Idolum quocunq; libuerit, numen incolens est illud adorandum; quecunq; item nomine prostrar apud Gentes illud Idolum; *Zeus, Jupiter, Mithra, Baal, Molok, Thor, Orion, Apis, Osiris, &c.* *Demonium sub latvis istis latet; uti res* *Exstreme Poeta Christianus;* mebusq; iebi aures nesciuntur.

Si verum quaris, Trivie sub nomine Demon *Iov. 14. 9.* *Tartarus solitare* *—* *Acilius Pollio multa opinio est quod*

Huic omnis ævi experientia suffragatur; hocq; id ipsum est quod sibi vult Apostolus. *Rom. 8. 20.* *per unum enim Christum nostrum Iesum Christum* [lipsissimo quo veteri Testamento Idololatria signatur vocabulo,] ubi in primis à versu 20 segreganda sunt, & in exordio versus sequentis locanda; sicut in editionibus quas vidi correctoribus, & eruditus in Notis suis *Hammondus* monet; ad bruta enim animalia quæ vergit interpretatio, me judicet, inepta est; quia quoniam ratione gloriam Filiorum Dei uti *creaturam* decet, de quâ sermo est] bellus consequentur, nullatenus equidem video; Proinde, qui *creaturam* *vanitatis* *subjectit*, non Deus, sed Diabolus est.

Postremo, quisquis perpendit Filii Dei manifestationem huic fini destinatam, *in a. 1. 10. 11. ipa. 10. Διαβόλος, 1. Job. 3. 8.* necesse eum retexendo progressum existimet; haud enim alias nodi male complicati solutio fiat; quandoquidem igitur præ ceteris, si ita fieri licet, virtutibus. Humilitas in illo manifestationis statu maximè emicuit. *Phil. 2. 7, 8.* *πενιστες, επιτυπνωσι, iacuton, jure statuamus, morbum mentis*

Diabolica gravissimum, quoniam primum quoque censere aequum erit, superbiam, nimiamque fin exaltationem fuisse; remedium quippe morbum indicat.

Quaquam etenim non quo Demones sanaret Medicum hunc advenisse sat scio; eodem attramen typho, quo ipse ante superatus, Lucifer Genus humanum adoriri instituebat; ut ingenium idem, eademque temperies omnibus esset: hinc enim adversarum partium studiis alienior homo, suarum addidicior foret. Si non ob similem hunc animorum habitudinem, quid quoque improbos *Diaboli Filios* Scriptura nuncupat? *Joh. 8. 44.* *1 Joh. 3. 10.* Opera Diaboli ibidem recessita, sunt quidem cædes & mendacia; quinimo hac si diligenter inspexeris, non nisi superbis fœtus esse. Quippe mendacia alterius fidei, fraudem facere satagunt; si finem queris, vel quo superbia fama succurrat periclitanti; vel quo de mente triumphet aliena, & ingenii sui honorem augeat; situationes haec sunt Serpentis dolosus, quibus ignominiam ascendo, caput suum obregat; aut credulum circumveniendo, præclaræ cuiusdam scientia gloriæ querat; ambae quidem veneni partes sunt; mendacia quidem, molliores; cædes, magis mortiferae.

Cædes enim abs odio ac livore ortas necno ambigunt; quid vero aliud odium ac invidia, proterquam e superbis erat carcinomata? Superbientis rodit animum contumelia, etiam angit aliorum præsternit; hujusmodi affectus in mendacia alterius famam, et quæ ac in homicidio alterius vitam perimentia adiungunt: Memoratis in exemplis *Cain* & *Phariseorum* si se rem habuisse discamus: *Cain* prælatum sibi in Sacrificiis Pratrem ægerrime tulit, *Gen. 4. 5.* *Phariseos* angebat non solum Christi Discipulorum numerus major quam qui Baptista fuerat, [quorum utrumque indignabantur] *Job. 4. 1.* verum publica morum suorum castigatio, unde famam gloriamque suam apud vulgus imminutamiri fentiebant; mendacibus igitur Christum ubique calumniis adoriantur; quas ubi

ubi Doctrina exlestis vitiaq; intaminata propulerant, postremo necem ejus decernunt.

Perpendamus nobiscum, quibusnam agerabantur incis affectibus; horum omnium origo non nisi ambitioni tribuenda, qua cunctarum aquitiarum spiritualium scaturigo est: Corporis ac sensuum vitia, belluarum nos in censum redigunt; superbia vero [grande animi viciu]r] unde cum prosapia sua [malevolencia, censura, crudelitate, vindicta, tyrannide, falso, mendaci Hypocrisi, aulica & insinceritate simulatione] Filios nos Patris istius inferni constituant: Hanc immundiarum altera est carnis, altera Spiritus, a Cor. 7. 1. ac miser Homo ex utroq; compositus, utroq; obnoxius.

De Lapsu Hominis.

Evidentioribus hic Scriptura monumentis nitimus, quam cum de Angelis locuti sumus; tota igitur difficultas erit, talis ut sit rerum gestarum explicatio, qualis Christianam Philosophiam deceat, quicq; inquirenti paulo curiosius animo satishat: Duo autem hic necessario praemittendia arbitror.

1. Rationes quas nobis exhibet Scriptura historicas, breves ut plurimum, & concisas admodum esse; sicut de hac Hominis tentatione, primòq; peccato; proin Historiam, in omnibus que subintelligi sequuntur, supplendam esse: Attentus enim observanti manifestum erit, Scripturam, rerum duntaxat principalius si penumero recordari, dum circumstantias individuas, priesias, limites, concomitantes tacer; ut de Lamech, Gen. 4. 23, 24. de Eunucho, M. 8. 34, 35. &c. & in locis aliis innotescit.

2. Plerosq; quos videre vel audire mihi contigit, Angelorum Hominumq; perfectiones primævas longè cumulationores

quam revera fuerant, vel rationi; secundo cogitanti; contentaneum erit, reputare.

Demus, uti squum est, Angelicum intellectum. Humanum quidem micantorem fuisse; attamen amborum excolentias, labe vacuas, Potentissimam, Facultatibusq; quibus pollebant, egregius stetisse arbitror. Creaturas enim has immortalitati dicatas ceteris prestat, quod preclaris facinoribus, quocies operam dederint, aperte natræ fuerint, censio; proinde non quales quantive jam recentes erant, sed quantum potuerunt, estimandum; sicuti quoniam finitis, atq; capropter in natura rei defitibilis; ita indies crescere, tecq; potentiarum suarum exercitio profecturas non dubito; quippe Paradisus ipse colendus erat; & ad aliora dein incrementa ficta est quilibet creatura; satis erat Semen inditum, quo uberioris omnia florenter.

Quapropter Angelos ipsos negotiis moribusq; quibus in statu probationario assueverint, ac confirmabantur, malos in iniquitatis electos in virtute; utrosq; in Scientia; experitiores iam aunc promptiori q; aurum.

Hominem quod attinet, perinde videatur; uteram facultate sensu à sensu noticiam hauriente, exibante, statuente predimis, cuius aope in cognitionem boni, veriq; niteretur; an insitis primarum veritatum rudimentis, Ideiq; connotatis, veluti lumino quodam interno, dotatus erat; cuius admixtculo fretus, ampliori paulatim scientia ac probitate adiunxit dicesceret.

Posteriorēm hanc sententiam ab Autore nupero, qui de Intellectu Humano accuratissim. sive quibusdam viis cit] discerit, acriter impugnaram compereo; mei autem non est iniurias, vel ratione, vel harum momenta, vel fortius Operis scopum expendere: verum me semper adversa opinione stetisse, & etiamnum, tribus principiis retentum rationibus, persistare fatior.

1. *Quod centrum certitudinis in rebus necessariis, atque inter homines consensus, in veri falsiisque boni malique notiōnibus figuratur; quarum rata tabula omnino destituta, Scriptis calmo insuperabili patere videtur.*
2. *Quoniam haud verisimile est Dei imaginem, in qua hominem factum legimus, sibi characteres ac vestigia impressa, veluti seminales quasdam, luminis stricuras deinceps sovenandas, non reliquise.*
3. *Quod remotis his annis, sicut in aliis, etiam in minime concedendus videtur; quin si ita se res habet, ab Aristotele, quam ab Apoltole, Rom. 2. 15, dissentire maluerim.*

Neq; argumentis ab Autore crudito allatis multoq; ro-
boris inesse puto; nimium quippe probare satagunt
licet, rationis facultatem non esse hominibus a natura insi-
tam: hanc enim, aq; ac illam de ~~huius~~ ~~opinione~~ opinione;
eius argumenta convellere videantur. Quorūq; enim Pue-
rorum decennalium; Iustorum, Barbarorumq; agrestium;
(brutaliter de rebus omnibus lentiaturum); exempla profi-
runtur? Hęcine probabunt connatas ideas nullas esse?
Quid plantam teneram murem infringiseram, quum ful-
gium tempus nondum advenierit, sicuti in Pueris? Quid
plantam adulatam, at iecit fulmine, querimur sterilem, si
cuti in Fatiis? Quid generis humani, naturam ab Heterocli-
tis quibusdam mentiemur? Sicuti a ferae favorum quorūq;
dam Indorum, parum a suis circopithecis distansum, a mo-
ribus? Quidm natura, sicut Serpens sua habet, Anomala,
salvo interim Regula generali?

Quanquam vero notiones has prolepticas concordandas esse arbitror; primas nihilominus Angelorum Hominumq; dotes haud immensum adeo cum vulgari opinione ampliandas censeo: Plenius; cum eas sumum quodammodo delincant, ac puras *et* *sanas*, uti Schoala loquitur, *et* *perfectio*nes undiqueq; consummatas non iniciales & prosectorias existimant.

Prière

Conceptus 5

Conceptus hi indebiti, statuq; simul Probationarius parum consideratus, in chimericas ratiocinationes plororumq; explicaciones perpatro, quas potius e Poetarum Rhetorum, quam Philosophorum Scholis prodidisse juraveris; uti a Patribus deorsum ad nostra usq; tempora obtinuisse, facilis negotio quispiam offendereret.

Veteres Gentium Philosophi, Scripturis divinitus revelatis directricibus; Patrum pleriq; Philosophis, restum servante, caruere. Scholasticis ingeni quidem satis erat; quin Aristotelicis nimium Hypothesibus, rigidisq; imperiis Ecclesie dogmatibus dura & jurata servitus, liberiores incepit natus, quid ad veritatem indagandam saepe opus est, praepodicas.

Quapropter neq; Platonicorum (de praecoxitentia, decensuq; per portas Solis, uti *Macrobii* loquitur, ammarum, indidemq; *intra Oceano* labentium) placitis, neq; Patrum quorundam *infernallis*, neq; recentioribus Scholarum labyrinthis de hanc re, te meve dilutis morabor, verum paginam Sacram solam adspiciens, allegoriis hinc, inde involucris Scholarum sepositis, mentem meam exponam, quaz, salvo præstantiorum, cui mea sunt submittenda, judicio, ita se habebit.

Statim Homini priuilevum fuisse (utri præfabar) probatiorium; quinimo, sitale compositum statuq; respicimus, etiam optimum; *in se*, velut, dotibusq; sub libero arbitrio præclaris instruatum.

Præceptum, *No unica illa arbor cuius sit, illius probationis fuisse omen*, ad explorandum Hominis obsequium duxerat sanctum, ut inde constaret, quem demum in modum liberante sibi nativi Homines urecentur.

Signum Scientia boni & malorum, hoc experimento nomen fornatum; videlicet quod in abstinentia *bonum*, in vescendo *malum*; *h. e.* *honestum* in obediendo, *malum* transgrediendo in Opificis voluntatem experiretur.

Conguebatur

Proinde

Proinde, nil mali intrinseci seu moralis Equale Deus nec fecerit quidem] fructui inesse; neq; in actu vescendi physico; praterquam quod ~~hunc~~ ille arbitrio subditus, obsequientem hominem, immorigerumve declaraverat.

Quemam verb qualesve physicae vites noxii ac morbos fructui inerant, quae crassim corporis aquilam solverent, dum febricitantes & enormes in sanguine tumultus excitarunt, unde vorax concupiscentiarum ardor ostretur. Haud certo statnere auffim, quin finis quidem, modo miti suspectus est, eo quod laservientes illi, ac prius incogniti membrorum motus nuditatis scientiam peperere, illumq; inculere pudorem, quem primum vescendi effectum textus memorat, Gen. 3. 7. nec tñ immorigeram carnis concupiscentiam, furentemq; libidinem, cujus pudor pigulam, Ioh. idcirco sicutalem occultatam] denotat, Arborem enim vita, non modo, uti quidam loquuntur, *Sacramentalem*; verum etiam *Medicalem* finis censio.

Hominis in hoc statu constituto, cuius voluntas virginis libertate indifferente gaudebat, praeceptum pariter ad explorandum quo se flesteret, in re aquae indifferenter constitutum.

Experimentum ideoq; in hoc sterile; *Homo necne requisitus voluntatem suam ad Opificis sui voluntatem inflecteret re-signaret*: Quoniam tametsi fructus effisi; seorsim spectati, moraliter ad bonum malumve indifferenter se habuere, at voluntatis humanæ determinatio post declaratam numinis sententiam, intrinsecè moraliterq; vel bona vel mala fuerit: Quippe quod si vera estimare voluntus, libera ac delecta eum voluntate illa divina concordia, acceptissima servitio divino hominis foret consecratio; certissimumq; argumentum, se recte facultatum fuisse, nobilissimi praesertim ac meritorii hujus arbitrii, viribus usurum dum sapienter normis recte volendi, *i. e.* voluntati divinae arcitiis adhaeserit. Huic autem contraria contumacia, operam:

ram suam Opifici sacrilegè detrectatam arguebar, hominem scilicet Iemem ipsum Numini prætulisse; enīsq; Dominii iugum excutere velle; facultatibus suis insipiente, temere, periculose admodum, & in Opificis, iniqua velut imperantis, ignoriam eis regimen abnuendo, abut; pariter in damnum proprium properare; dum ultimam quamq; *defectibilitatem* alcā experiri voluit, sibimet ipsi solummodo consulteri non tendo.

In hoc quippe negotio si quod præcipue considerandum est, non quorū *Arbor*! quorū *Unica*! quorū *hec*! eaq; sub tremendis adeo minis, extitibusq; sequelis vetrica verum quo demum modo libera mens humana. Divisa assentiret, aut dissentiret; illius autem unice arboris fructus vetus huius gestus experimentum.

Facile protacto ad benignissimum examen; acerbioribus illis in temptationibus, 1 Pet. 4. 12. minime confertendum; quale Abraham sacrificatus filium; qualia Christiani exercitus plures sustinuerunt ac militia si velint rite defungi, siem numero sustinebunt; Eapropter primorum Parentum culpa immensum aucta, uti merito crimen illud fulminum hoc nomine exaggerat Augustinus, de Cr. 14. 5. quare *neq; quispiam iniquitas in percando, cum sanca et al. non peccatas facias*.

Neq; quispiam dicat, insidias Deum hominibus tetendisse, ab huiusmodi facto procul adeo absuisse cum palam est; ut humana libertate [præstantissimo quo tunc homo inclaruit naturæ ornamento, utpote præriorum capacem constitueret] non expugnata; cuncta que hominem e periculo eximerent, Deum præsticisse; quum præceptum hoc promissis, minisq; communictum dederit; *In quocunq; die comederas ex eo, mors non morias*, Gen. 3. 17.

Neminem enim adeo rationis inopem suspicari licet, qui minas solum hic, promissa vero nulla inesse existimet; nūquid enim non promissum necessario inplum, si non comedaris,

deris, non morieris? Nunquid non unum alterum sequatur? Quæ si vera sint, quid quæso amplius absq; vi illata, naturam humanam pessundante, à Deo præstandum? Quo errorum à mente humanâ amoliretur, dum quicquid hinc charum, illinc tremendum, objectaret.

Rectius igitur existimemus, sanctum eo modo præceptum rite inspectum, haud aliud quam retium perniciolorum monitum fuisse, hominēmq; si sibi bene optaret, si Opificis iram extimesceret, summopere ab iis cavere debuisse; monitum inquam fuisse, b. e. inter *incautum prævūmq; libertatis usum, nullo divine voluntatis respectu habito, ingens periculum*; *siue ejus consilia suscitataverit, omnia in tuo fore.*

Superbissimi enim de quo disseruimus Angeli conatus, Spiritus quoscunq; creatos sibi subdere satagentis, inspiciebat Deus: Hostem, sicuti profundâ dominandi cupidine flagrantem, ita bellii furtis peridoneum sciebat. Quidni à Numinis erga creaturam adhuc incorruptam benevolentia projectam hanc cautelam, & quo certius exercefaceret, in præcepti formam redactam, credamus, quo vigilantior Luciferi insidias vitaret? *Cain* fratri succensentem, lividōq; jam animo necem meditantem, præmonuit Deus, *Gen. 4. 7.* nuaquid hoc erat laqueum struere? Nuoquid non præceptum gravissimis peccatis stipatum fortius ferit animum, quam simplex monitum?

De ipsa Tentatione lapsuq; *Gen. 3. 1, 2, 3, 4, 5, 6.* ita equidem mihi sentire visum est.

Materiale quocum *Eva* colloquia miscebat fuisse Serpentinum; Diabolum vero intus agentem nullus ambigo, *Yesterem* inde *Serpentem* dictum, *Apoc. 12. 9.*

Multo maximam animalis Serpentis calliditatem textus depraedat, *Gen. 3. 1.* naturæ historiam perscrutari haud opus erit; cuilibet notum, id animal esse glabrum, lubricum, flexuolum, insinuans, ac percipiendo promptum; tam cernit acutum, quam aut *Aquila*, aut *Serpens Epidaurius*; necesse autem

tem est, Interpretem, literalem sensum sequentem, veterum sententiam ratam habere; Serpentem scilicet primò semierectum incessisse; alioquin, maledictum, Gen. 3. 14. *Super peccatum tuum gradieris, incassum fore.*

Verum enimvero, quod [referente Cyrillo] Juliano ansam porrexit mentacii historiam *Mosaicam* insimulandi; *Serpens loquens*, enigma est; & quo pacto fiebat, ne Mulier deterrita commercium, simulq; tentationem non extemplo exhorruit; inclinatores sumus omnes de rebus aliorum secundum measuras nostras statuere ac dijudicare; eaq; ut plurimum mensura sunt apprehensiones quas sentimus praesentes; quibuscum quicquid parum convenit, parum fidei apud nos ioveniat. Atat quam intrepida res est innocentia, paucissimis nostrum, vel nullis notum; quod ad scrupulum illum de Muliere interrita satis erit.

Nihilominus *Serpens loquens*, scrupulus adhuc restat amovendus; nec Doctorum qui sustulerit quenquam legisse aut audiisse memini; perinde non est cur extimescam me minus apposita aut opportuna dicturum.

Equidem ego sic apud animum meum statuo; vel *Feminam* tunc temporis Philosophia rudem, num *Serpens eloquio* polliceret ignorasse; vel si de *Angelis*, vocem humana formantibus, quicquam innotuerit, at de lapsu nil compertum; proin nec suspectum: Utraq; fortean vera, sed verisimile est plerosq; posteriori huius rationi attinuituros: quia ut verum fatear, egomet totus sum in priori, scilicet, loquham à natura Serpenti negatam, scemnam nescivisse.

Quid enim necesse est, Hominum scientiam eo tempore adeo praezellentem supponere? Nihilne ab experientia, observatione, studio, ratiocinatione addendum? Legem equidem moralem cordibus inscriptam fateor, *Rom. 2. 15.* numquid librum itidem *Physicorum* agnoscam? Nonnullorum fantasie, creaturas has mirum quantum intuentes, diisq; jamjam simillimas efformarunt; quum illæ interim ipsa fructum

fructum vetitum amplioris Scientiarum gratia tam insanè deparentes, se nondum attinuisse palam confitebantur.

Nonne erat studiis destinatus Homo? & creationis volumen ob oculos positum? Num Paradisi hortus tantummodo colendus, mens vero propria negligenda? Eademne solertia, primo quo intraverit die, hortum coluit? subegit? ordinavit? Quā postremis vita curriculis ordinatur uerat? Si verum hoc! vel Deus fuit, cui nil defuit; vel hebes, ad discendum ineptus.

Perfectionum primitivarum, Deiq; imaginis picturas, manu admodum exquisitā delineatas, me vidisse memini; Picturas velim loquaces; *Corycias* autem his, non tam carnem & ossa, quam ceruflam curatam suspicor; neq; eos Hypotheseos structure tantum, quantum coloribus incubuisse.

Quoties [vero inquires] artifices penecillo manum admoveant, Deiq; in Homine imaginem intuentur, quo fieri posse? Quicquam ut à numine diversum miniatura exhibeat? Hoc ipsum unicum est opinor, quo cum fantasía grava, consummatissimas adeo nobis tabulas pepererit; experiamur igitur paulisper, num hæc imago certiori lumine collustretur.

Nunquid non primis quibus Homo exxitit momentis, in hac imagine fictus erat? Veram, si primis illis existentia momentis hac imagine gaudebat, tecum perpendas velim, quænam! qualisve deum fuerat; aut in quo constituit hac imago! in iustitia & sanctitate, inquirunt plurimi; parum abnuso; rēsne alia hæc iustitia, quam innocentia? Quid vero deum est innocentia? Nonne perfectio negativa? nil enim primis illis momentis Homo peregerat, quo habitus accresceret; quo infantilis innocentia firmaretur: Concedo plurimum potuisse; ulteriore nimis, eā quā viguit virium perniciitate, perfectionis metam posse consequi; adhuc autem in carceribus stetisse liquet.

* Celebratam hanc iustitiam originalē, fuisse sanctitatis

habitum post formationem insulsum. Scholarum oppido est insomnium; quo Authores Pontificii plurimum delectantur; at rem se aliter habuisse, securus deinceps lapsus, *hominum facilius*, probat; quid quod precario ac frustra est; veluti si molle plumbum quo fiat globulus in proplasma quispiam injecerit, & de imponenda postmodum rotunditate fabularetur.

Scientiam ejus quod attinet; quascunq; demum seminales, ut ita dicam, ideas imago hæc quæ formabatur imprefserit; veruntamen cognitionem ejus omnem actualem ab exercitio facultatum oriri; & radiis quantumvis lucidioribus resplenduit intellectus, crassum tamen, ac retundens aciem, corporis integumentum perlucere oportuit; proinde tantâ nebula terrestri circumseptus, lux ei exoriens non nisi dilucularis; siquidem scientia tantum, quantum pleriq; opinantur pollebat; vel fructus increpiti [cujus non indiguit] tanta eum libido haud incesserat; vel lignum vitæ non ancrepitum prius degustasset; quo quidem facto, ingenium in promptu habuisse censendus foret.

Palam autem est, conceptus ejus paulatim progredi, ac ad collustrandum animum, experientiam, moram, observationem desiderari, neq; cogitationum simul turbam excipiendo satis fuisse; ideoq; in gradu, lento incolumente stetisse.

Integer erat, nec perfidare modo, verum etiam promovisse potuit; adhibitâ scilicet cautelâ, non item spretâ, aut posthabitâ.

Integrum cum dico, innocentem velim; cui nil pravi, nil obliqui, aut in pejus proni inerat; seu facultates corporeas ac sensitivas; seu intellectuales sensitivis, minimè reluctantibus, præfectas intueamur; imò vero concedo quod magis est, in partem meliorem [quousq; per arbitrium inviolatum licuit] inclinatum; at errori, facultatibus temere exercitis, obnoxium.

In partem inquam meliorem inclinatum; illius videlicet virtute.

virtute imaginis in quā formatus, earūmq; quas reliquerat īmpressionum; connatarum nimirūm īdearum, notiārūm īstar seminalium cognitionem ejus ab errore in veritatem ducentiūm; & ~~non~~ ^{non} seminalis īstar virtutis, praxiā a malo ad pietatem probitatēmq; trahentis.

Talis autē anima his dotibus īstructa, ac ab opifice īspirata, cuius viribus, cognitionem dilectionēmq; numinis, unā ac creationis, simulq; Providentiaz contemplationem aſſequeretur, ceteris collata sublunaribus, sibi post Deum subditis, ac hujusmodi functionibus parum idoneis; fatis ut opinor erat, quamobrem Homo in imagine Dei formatus diceretur.

Creaturas profectō reliquas voluntati Opificis obtemperare, quin ignorare ejus esse; neq; eārum obsequium ductu arbitrii voluntarium, quale humanum, esse potest: Ceterarū igitur rerum sublunarum respectu, quas tantum p̄stabat, in imagine Dei Homo formatus dicitur; eo quod naturaz particeps divinaz foret, dum Numinis excellentias non modo intueri, verum etiam imitari licuit, quarum ceteris quidem animalibus notitia nulla est. Mentem meam de priuatis Hominum perfectionibus expositam habes; jam progrediar.

Si alienā quam familiari specie, qualis animalium erat, Tentator cum Fœminā commercium habuisset; illam verisimiliter plurimum inde turbari; quod quo faciliorem inveniat fidem, satis erit meminisse, nil ei calliditatis defuisse, quā tentationem solerter promoveret, omnēmq; metum ſuspicionēmq; fraudis a ſeminā amoliretur; quam proculdubio tentationem circumſpectis apud ſe consiliis prius formaverat: Haudquaquam enim Auguſtino hic aſſentendum reor; nempe, non aliud Deum animal Diabolo permifſe; celebra ta, quoniā Serpentis ſubtilitas censere cogit, lectum id Animal p̄ ſe omnibus fuſſe, utpote huic iſtituto iſſolici multo maximē idoneum; cuius cum Homine commercium ea.

ea quidem tempeſtate, ſervi inſtar, cum Domoſo familiare, atq; innoſcuum erat.

Hunc idcirco Diabolus arte-potentiāq; Angelicā ſubegit, & commodam, [nempe vii abſentis, uti hiſtoria ut opinor ſuggerit] occaſionem naſtus, ejus organorum ope loquelaſt inſtituebat, atq; decenter colloquia miſcuit, uti poſtea videbimus.

Tentatio h̄c 1. ut apud Diabolum tentantem, 2. ut apud Muſierem tentantem, conſideranda venit; ſubintellec̄tis iis omnibus tali negotio impicitis, cujus narratio mi-rium adeo compendioſa eſt, *Gen. 3. 1, 2, 3, 4, 5, 6.*

Tentatoris aditus nequaquam turbidos & violentos, ve-rum mites ac comitate plenos teſtus ſuggerit, 6. 1. *Verumne dixit Deus ut non comedereſtis ex omni ligno Paradiſi?* In hiſtoria narratione admodum abruptum hoc exordium, *Itaſe vero dixit Deus?* Verba h̄c pr̄vio alterius sermoni reſpondent; neq; amplius apud me dubium eſt, Femeninam Serpentemq; priuata obambulaffe; locum ſimul illum perluſtraffe ornatum; Femeninamq; colloquio pr̄liminari, dum arbores ambo circumſpiciebant, quid iis conſeffum, quid in-crepitum narraffe; atq; tum demum decorē Serpentem intuiffe, *Verumne dixit Deus?*

Occaſionem iam commodam naſtus eſt Tentator, quam arte perquam ſcīta, ampliſhīmifq; benevolentia ſignis, im-providam adverſus Femeninam promovere paratiſſimus erat. Serpentina iam nunc calliditas partes actura ſuas Scenam in-trat, apud Proloquentem uti aſſolet nil miſi amores affectuſq; proponiſſimi; mors vero funeſta claudit Epilogum.

Primum omnium peruncitando aufſpicatum Serpentem animadverto; ſi quo etenim pacto Praecepta vertat in Proble-mata, quantum argumentandi arte poſlebat, Sophiſtam pro-bē noſſe; nec aīſi medio, ſumma vi ſuadente, utpote grata ferente, uſurom; *Itaſe vero dixit Deus? &c.*

Serpentem,

Serpentem, p̄eante confabulatione, mentein suam minus tenuisse Mulier rata, articulatus docet v. 2, 3. de fructu lignorum qua suns in Paradiso vescimur, de fructu vero ligni quod est in medio Paradisi, praecepit nobis Deus, ne comederemus, & ne tangeremus, ne forte moriamur.

Existimavit Ambroſius Fœminam peccasse addendo hac [& ne tangeremus illud]; nescio equidem num cuilibet alio sententia hoc, minime sane probanda, arriserit; ab Historico prius omitta, Gen. 2. 17. [quod in sacris familiare] hic recenseri potius supponendum; utcunq;, commentarium in illud præceptum non inscitum fuisse; quod, negativum cum fuerat, non actum modo, verum, uti recte Theologi sentunt, quicunq; in illum ducentia vetuit, proinde nec criminis *Eve* dari potuisse, quod hæc addiderit.

Hæc replicanti Fœmina propius accedens Tentator, scitari definit, suadet potissimum opus erat, quæ minarum metum amoveret; statuit ergo, v. 4. nequaquam moriemini. Cuilibet profecto tentationi hic mos est, agendorum Imp̄mis fas nefasq; in dubium revocare, statimq; deinceps nil mali inesse statuere.

Quinimo sane Serpenti validissimo opus est argumento, quo præstantem adeo fructum prohibendo, Deum invidum, simul ac increpando, mendacem suadeat; alioquin haud tantæ, quantæ pleriq; opinantur, scientiâ Fœminam præpoluisse.

Huic igitur assertiōni suaforia confirmande semet accingit Tentator, ac rationem adfert, v. 5. Seit enim Deus quid in quocunq; die comederitis ex eo, aperiensur oculi vestri, & eritis sicut Dii, scientes bonum & malum.

Hujus argumenti robur in excitandis affectibus stetit; neq; tam rei præstantissima acquisitio [sicut Dii scientes,] quam expedita acquirendi celeritas commovetbat [in quocunq; die.]

Ex hoc versu constat:

1. Scientiam.

1. Scientiam Hominibus adeo praeclaram, promptam, comprehensivam, habuimus, tunc, temporis adhuc; quorum enim rei non desiderat tanta eos cupido incesset?

2. Tentationem, non solum Feminam, sed Virum insuper appetuisse; aperientur osuli vestri, eritis, &c.

3. Insinuatam saltem ad animas illorum illustrandas vim fructui mirabilem inesse; qua semel collustrata diatique; mens humana, ab Omniscientia parum aut nil abfuerit; quodque; cetera superabat, confessim etiam, in quocunq; die consideratis, eritis, &c.

Creaturam rationalem in cognitionem rerum naturam [Equia ut gradatim consequeretur a Deo destinatam] probet novem. Tentator siti Scientie vehementer teneri; cuius adipiscendae indoles quidem capax atque ampla satis aderat, presentis autem inopis sensus manifestus: Proin si situm hanc naturalem accenderet, haustumque quo satiaretur largiorem propinaret, viam ad inescandos profelytas commodissimam fore; huic igitur argumento amplificando, si non ulterius instabat, quam historia commemorat; at nomen arboris, [Scientia boni & mali, Gen. 3. 17.] ita dubio procul se rem habere persuadebat, videlicet secretam, magicamque virtutem fructui inesse, quam sapientes extemplo scientesque sunt, studiis nimirum ceterisque laboribus non adhibitus.

Atque hinc fit, quod imbecille effeminataeque; at superbientes anima inspirationem potius affectant momentaneam, quam Disciplinam sensim adeptam, summisque; non nisi sudoribus comparatam.

Eve ingenium plurimum sapit, quod tantum catechetici plerosque; Ministerii fastidium cepit, sermonibusque; eos precepibusque; non nisi extemporaneis inhiare, Aquilonarem trahitrum illum breviorem petere; illapsum Numinis Oracularem propediem praestolari; novum scilicet ac immediatum & celo lumen tenebricosis futilibusque; dictis praetexere; dum

dum non ſolum Summi Pontificis; verum cuiuſlibet alterius proletario pectori, ſacratiſum hoc *Urim & Thummim* adaptare ſatagunt: ſuperbiā mentis ſubefie vbreor, quam anhela perfectionis ſubite libido invadit.

Hinc apud eos, voceſ iſtiusmodi; *Tria hac officia quotidiana quid prolint?* Noſtri quidem miniftri parum animos noſtros afficiunt; ex Logica hac, agrariociatione nū nobis incrementi; methodus hec Eccleſiaſtica nūmum compoſita ac legibus adſtricteſt. Catechesiſuſ mileram ad annos uſq; adulſos, & Sacre Coenæ accommodos iuſtituit; herum morarum træder; abeamus ad deferta & penetralia. [Mat. 24, 23.] Ecce ibidem viros ſpiritu [b. e. pulmonibus] plenos! ſtudiuſ qui minime immorantur, qui ſuorum quendam conſuſunt! *In quocunq; die fructum hunc accipitimus, aperteſemus oculi noſtri, & erimus ſicut Diſſcientes.*

Inde demum literarum rudis, at animo ſurgidus Mecha-
nicus, incredibili audacia plenus, poſquam Inſpiracionum
herum preteriſtum trahere alicantipſ per triverit; Summi
Deluloris [in Angelum lucis transformati] ope, & faſtu
radicali, in alta & ignota rapieſt; in Imaginationem rau-
cata ſuper pinnaculum Tempi, poluam elevant; quo celo-
rem, ſubitaq; ſublimitate ſuam coniari facit nequit; dum
Pulpitum, iborat; veritatis amuſim tot inter vallis ſuperat,
ut nullius parallaxeos ope eius altitudo diognificatur, preter-
quam Daemonis cuiusdam, aut Jeſuſe, qui milvum hunc
papyracum [uti pueris conuuetum], doctrina ſabioris ven-
to oppoſuerit, quo in altum tolleret; nec quiescere finit,
donec in Urbem ſepticollē admoverit, ac ſecure *Infallibili*
Cathedra fixum illigaverit; ultra quem perfectionis apicem!
quid quoſ huic mortalium feliciflmo ſuperet; adhuc defi-
derandum?

Ut ſe gellerit Tentator, ſua dum obibat munia, vidisti;
iſpiciamus paulisper, & Quem effeſum tentatio habuit
in Femina; v. 6. Et quem uulit Malit, quod hanc eſſet lig-
ata.

non ad vestendum, [estudentum quo praestantibus se judice hor-
tus fraud habuit,] & pulchrum oculis, fex, uti in Hebreo, defi-
derium oculis, [et] quod sit coloris extim, emitq; a suscep-
tibile,] & concupiscentialis arbor qua intelligentes faceret, [et] que
mirabiliter pollebat virtute ad extollendum humanum in-
tellectum, prout serpens suggereret, atq; ipsa ex arboris no-
mino opinione est,] natis de fratre suo, & cunctis; & dedit
eum vitro suo secum, & comedit.

Concisa mirum in modum huc narratio est, & proculdo-
bio iis omnibus que tali actione necessario includuntur sup-
plenda, obsequio igitur meos aequo animo patiare.

Ex verbo q; praecunte, non confitat temptationem, nisi in-
tellectibus tantum appetitiomibus applicari; verum ex
hoc 6. liquet, sensitivas insuper haud parum commoveri;
sicuti a cunctis [quod dicitur] velis flatum trahentibus, ci-
tatur curiosus foret.

Hoc milite cagianti haud absurdum supponere videtur,
unum enim Moliere ad inspicendum paulo accurate arbo-
rem, [quem vetitam ipsa edocuit, v. 7.] Serpentem profi-
cisci: ubi postquam advenerint, Aug; ambo simul oculis per-
ficiuntur, [Praesens enim dolorum lignorum insectu, ex regim
fiebilem premitur, quem vero vocibus humanis modi illi-
vestimilis!] Prædictum nescire fructum videro? fieri sequit,
quod praestans, fons diffundens, ut totius Paralysi nutrit,
[Ex quo vidit Moliere quod bonum esset lignum
ad vocandum,] Poles. solis illius estmū venustatem, [et
pulchrum oculis:] ne meritis! nequam nobile, decorare
iubens pulchritudinem impertitam, nec fortium frusta nomen
exstinxere licet; novis proculdibio Dens mirabilem, divinamq;
vita ducere; qui illustrata semel mens humana, altissimis statim
contemplationum volatibus per foret: intellectuale et certissimo
anulatum: [et concupiscentialis arbor qua intelligentes fac-
ret.] Verbi hunc in modum explicatis, sensus quidem aper-
tissimus; hucq; certe dicenda serpentem mandabantur, nec sine
falsa cum premeditata advenisse reri licebit.

Quin

Quin si postulata hinc, eo quod literis minime mandata, ex quo plura habeantur; sequatur, duabus in instantiis Mulierem semet ipsam tentasse; videlicet quod viderit lignum, *bonum ad descendendum*; & *pulchrum oculis*: neutrum enim horum apud dicta serpentes, v. 5. scriptum habetur; neq; illis, *sicut Diis eritis*, hac inclita arbitror; ne cum enim epulis (sicuti apud *Homerum*) induluisse Deos; formamve corpoream deperiisse legimus.

Duo sunt quae ex v. 6. satis liquere censeo:

1. Curiositatem maleficiat mulieri vehementer commotam; quae attentius contemplando incipit; inde imaginationem gliscensem, primum ad concupiscentium; postrem ad comedendum: per pullos.

2. Vei serpentini sermonis suada; vel imaginationis vi propriez, [quam necum nisi a serpente depravatam putem] mulierem graviter in appetitionibus sensitivis commoveri: quin profecto omnia quae intercedebant scriptis esse commemorata, nequicquam a me impetrare possum ut credam.

Ceterum; quid scriptis memoratum, quid praetermisum, cogitans, observatu dignum censio; si rem cum Scriptura, affirmamus, peccatum praecepit ad scribendum esse superbie; et quod nil memoratur a serpente dictum, v. 5. prae-terquam quod hujus excitationi interviret; *aperientur oculi, & eritis sicut Diis scientes*.

Quamvis enim vero ex v. 6. abuadè liquet, Tentationem hanc super omnibus humane nature facultatibus suisse accusam; [vegetativa, quod *lignum bonum* esset *ad descendendum*; sensitiva, & *pulchrum oculis*;] maximum tamen sudorem ad incudem intellectualis facultatis impendisse; *quod compitibilis esset arbor qua intelligentes faceret*.

Quoniam sicuti Regum ministros præmiis delinitos esse oportet, quo auspicatior Principis favori patet aditus, [quod Regibus non nunquam, Subditis si pess, male cesserit;] ita equidem hoc partibus gratificandum erat vilioribus, quo

præstantiores facilius corrumpantur: quoniam enim à natura ita comparatum est, animam à corpore impelli posse; primum ideo omnium conveniebat, ordinaram pulveris hujus sulphurati seriem contignationi infima apponi; quo attentior frigus sublimiores flumina corripebat; Tentatio igitur corpus sollicitabat, quo invalidior spiritus reluctatio foret; atq; ex *Eva* primum pollutum *Adamum* hand diu innocentiam retenturum esse, constaret: præpollens arx animaverat, cuius præcipue oppugnatio destinata est, quin sedisum propaginatula prius obtinenda, inde sceleris objectum proposuit Tentator, quasi bonum ad vescendum, & pulchrum oculis, dein, *concupisibile quo sit intelligenter*.

Versum enim hunc, v. 6. quoad res gestas, quantumvis compendiosum, attamen quoad ordinem tentationis *Eva* amittit, satis accuratum conseo; neq; observatam postmodum in *Adamo* methodum alienam, ubi historia præteris compendiosissima.

Plura cœdēm, quam quis narrantur, dictis subesse suscipiatur *animus*; neq; *velimini hic caruisse Musem* puto; situendū esse arbitror, [id quod natura rei exigit] affectus atq; appetitus flagrantissimos vi imaginationis accentos, imaginationis, inquit, astius affectuum matricis secundissime citoq; parturientis; alioq; quibus affectibus in isthac multiformi imaginum officinā fabricatis; nullam ab extra tentationem quicquam intus visituram spondeo; alias obscurus esset, *Jacob.* 1. 14.

Però non omittendum existimò, *Omnis que sunt in mundo non ex Patre [hunc] scelerum illecebras.* In tentatione prima hac humana fuisse conservata, concupiscentiam carnis, [bonum ad vescendum] concupiscentiam oculorum [pulchrum oculis] & suctum vitta, & *Joh.* 2. 15. [concupisibile quod intelligentis fateris]. Hac omnia vires suas extiales eodem tempore exercuisse sicut ex hoc v. 6. cunctorumq; criminum totius generis humani duxisse fuisse, lineamenta in hoc primorum

primorum parentum unico; quoriam ora ac formam profa-
pia non magis refert, quam morum corruptelam.

Hic enim, atq; hunc in modum, natura nostra irregulari-
tatem ac lapsum introduisse censco; depravationem velim
istam, quam vulgo *Peccatum originale* mincipiamus; quod
quidem peccatum non quid aliud esse existimo, praeterquam
inordinatas & enormes has, quas prihi parentes sentiebant;
impressions; una ac peccaminosos penitentesq; comites, in
prolema hereditario morbo derivateos.

In immaculatis quippe istiusmodi naturis, coloreni quem
primum imberibunt, duraturum fore, necesse erat; nec
magnopere mirandum, tam profunda ac penitissima quam
fuerat *Fontium* tinctura, eundem deuio inelle rivis omnibus
laporem.

Ad hoc enim originis peccatum posteris transfundendum;
hac duo tantum requiruntur. 1. Naturam [scilicet moralem;
physicamq; seu mavis naturam spiritus & corporis] ve-
hementer corruptam atq; immutatam fuisse. 2. Genius in-
de reliquam eandem ab illis naturam trahere.

Esse quidem huiusmodi peccatum, [seu vitiorum som-
tem] quod originale appellatur, non modo *Pagina Sacra*, ve-
rum totus insuper *Orbis* calamitosi experientia testatur;
quod peccatum siquidem hoc modo explicemus, commun-
em naturam corruptam minus difficulter intelligamus. Si
cuti enim in primo hoc delicto, corporis appetitus, ac facul-
tates sensitivæ, una cum anima communicaunt, ut p. v. 61
liquet; ita illis omnibus enim lapsum vulneratis, putredo sis
milia, unde duplex acta est immunditia; *Cor. 7. 1. 2 Cor. 7. 1.*

In constitutionibus adeo teneris atq; illibatis, vehementio-
res illi, quos primi inter peccandum Parentes senserint, mo-
tus; corpus simul ac spiritum tam miris officiebant modis;
ut nequicquam ambigendum, quin utriusque harmoniam rubi-
perent; *i.e.* corporis texturam ac temperamentum; facili-
tatim.

tatum item intellectu alium rectitudinem frangerent, ac distorterint: quippe [sic] ingentes animi passiones raccam] à Febri hoc spiritus factum vidimus, quo satum vegetumq;, in infirmum ac languidum, ingeniosum promptumq;, in hebetem stupidumq; verterit, destrucit, simul pristinas universas, ac confusas vitreos corsum aliorum inflexerit.

Viciorum itidem personalium, quibus quisq; à natura proclivior, ratio hoc facilis reddenda videtur: Dum temperies scilicet cuiusq; corporis iantis affectuum turbibibus laceratur, hinc viriam esse; illamq; varianatem crescente prole multiplicari, quotidianis moribus deteriore fieri, ac seminale quoddam virus in stirpem proximam infundere: Temperies omnibus viciata est, at non aquabili modo, cholera nempe in hoc, sanguinem in illo, picuitam in altero abundare, corruptionem in omnibus originalem esse, quod hanc autem, vel illam mali speciem, personalis cuiusvis temperamenti inclinationem & magnetem sequi, atq; humorum insufflationis sequiorum, in aperissimo vulnera exitum querere. Ita demum peccatum quod originalis dicitur, Parentibus primis; traductionem vero, atq; operationem ejus determinatum, proximioribus acceptam referendam esse. Sive enim ea creatione, sive ex traduce *Anima* sit, naturaliter ex formuli derivatione ac propagine sumus, qui qualesq; sumus.

Mujus Hypotheses novitati non est quod praetexam apologia, usq; duni ut fidei Catholicae, aut paci publicae, eam repugnare complicerint. Mihi namq; expeditam de peccato originis rationem reddere videtur, atq; ostendere modum quo, per unum hominem peccatum intravit in Mundum, Rom. 5. 12. quo, per omnes inobedientium peccatores constituti sunt mali, Cor. 19. quomodo in Adamo omnes moriantur, 1 Cor. 15. 22. & eramus omnes natura filii ira, Ephes. 2. 3. videlicet, dum peccaminositas hanc imprestationes primorum parentum naturam in hoc primo peccato tam fidei corruptentes,

pentes, unde cum eadem natura ab ipsis omnes ducimus.

A Viro, non a Feminis, peccatum hoc traduciat derivari, nunquam me intellectu fuisse. Cur unius, nec nisi unius mentis sit, rationes reddi possunt; locis autem commoratis per *Adamum*, *Hominem*, *etiam Hominem*, non equidem ergo Feminam exclusam, sed parentelam denotari censum.

Ut ostendam igitur usus violentos istorum appetitum effectuamq; quae primorum parentum naturam adeo mirifice perturbavit, atq; inversisse, ac vestigia tam diurna impolluisse, quae una cum natura in prosapia propagari censio; detur mihi 6. huic versum fuisus enarrandi, ac paraphrastica explicandi via.

[Ex *opus eiusdem Mylii* quod *lignum bonum* esset ad *vespertinum*.] Intentis speculabatur oculis, donec appetitum intus stimulans crescentemq; senserit; quippe arboris appetitus gratia omnia polliceri, ac tam diu avide spectando inhesus, ut visum est. [Pudorem audiu, seu defiderint oculis.] Læsa jam phantasia ac percussa est; deperiens fit unius, clamansq; cor iactus ait; nimirum oculum [ut diconatur] longissimum dederit; imaginationis servida ac incertus facilius, formosus quis visus acceptat species reduplicans, ac jucundissimas serum ideas, atq; opiniones formaverat; has paulatim intus tumultuari, candescere, gliscere, ac in effrancient; tandem degustandi libidinem exardere; hanc tam avide spectabat. Eta, donec suspiravit & in picam incedit.

Sistere paulisper hic gradum, non dicam juvat, quin opus est; dum picam istam plusquam bestialem observemus; quam abs hac ipsissima prima impressione, veluti inustum matrone intemperante stigma, Filias Deae huicq; ratione arbitror: Hæc appetitum & affectum rabies abundo satis indicat, quam indomabilis erat. Etae osurie, donec delibaverat; quinetiam quales præterea inclinations, aut aversiones

aversiones, [sympathias & antipathias vulgo dictas] haec pice parentales ac turbidim oras in lectum imprimere soleant.

In hunc enionis animi tumultum affectuumq; furorem incidisse. *Evan.* verbal ipsa compendioso more *Mosae* prolata, ni fallor, suggestunt; prasertim quies postremis quid insit verbis perpendamus, [*& concupisibile quod intelligentes facies;*] intelligentes; *b. e.* sicut Diu scientes; sive Angelos hic per verbum *Elohim*; sive ipsum Numen subintelligimus; extemporaneam liquet fuisse sapientiam quam ambebat; scientiam scilicet adeo sublimem, vividam, penetrantem, comprehensivam; ut Intelligentiarum nullis pederet.

Hic tentatio spiritui comitus applicatur, atq; ignis pulveri ordinato suppositus aspirantem superbieflammam corripuit: Vim temptationis maximam hic sitam agnoscas, modo Scripture estimationem non abnus; que more confusio rei summariam recolens, nil aliud v. 5. à Serpente dictum memorat, preterquam quod *aperientur oculi, eisq; siue Deos fore, scientes.*

Sicut hic virus instillare, typhiq; aliquantulum proprii, cuius adeo validi apud se vires expertus est, sententia infundere caput. Mulier autem de sue, Virtutis, [quos mundi visibilis dominos Charta Divina [Gen. 1. 29.] constitutos novenerat] praeminentia, eam opinionem amplexa est; ut grandi huic perfectioni se satis idoneos, saltem ejus capaces esse existimavit; quam quidem postquam eis fractus amabilis semel lucrati fuerint; *O quam inclyta! quam praestantes! quam gloriose creature forent!* Animum igitur cohibere diutius ne quiverat, totius naturae curriculum [τερπος γανων, Ια. 3. 6.] inflammatum, accensi appetitus & affectus *Eve* coferuntur imperu, ut nequaquam amplius abstinentium; festinat necesse est, quem Diabolus accelerat; sic, *fuite de fructu illius, & comedit*, inquit textus.

Dedict;

Deditq; viro suo secum; & comedit.] Narrationem esse hanc omnium compendiosissimam prius dixerim; atq; ita sane his cogitanti manifestum erit: Quid enim? quocunq; tandem modo se gesserit, nil pensi eum habuisse, quin illico accepisse, atq; incunctanter devorasse existimabimus? Virtusne putabimus prohibitionis oblitum, cuius tam cito recordabatur Mulier? Statimve post initam cum Serpente confabulationem advenisse virum, & [quod iugio modis fuerat] tacuisse, eademq; sententia esse, & iudicem impressionibus stimulari censemus? *¶ secum*, tale quid innuere posse videatur; discordat autem cum Apostolo, *1 Tim. 2. 14.* Ideoq; *¶ secum*, commune amborum habitaculum, non ipissimum comedendi tempus denotat; *viro suo secum*, est, viro cohabitanti.

Veruntamen nequaquam verisimile est, diutinam eorum ab invicem absentiam fuisse; aut cunctari velle Mulierem, advenienti viro fructum offerre; conjunxit enim eos procul-dubio amor integer & infuscatus, proin equum est ut censemus, tanti virum emolumenti sine mora participem, Mulierem ardenter exoptasse.

Quanquam igitur neq; colloquii initio, nec fini Vir intererat, at de fructu virtute mirabili, pari eum animo, conceperit, fuisse censeo; postquam pimirum, Mulier iis omnibus argumentis quae iplam impulere commendaverat; blandâ cā affectuum prolixitate, devinciente cā humanitate obtulit; obnixe adeo instare, tot incantamentis viri acceptationem sollicitare pergit, ut abnuere vir minimè nequivat.

Quo *Adami* peccatum gravius exaggerarent, sunt qui advertenti eum animo, atq; omnimodo contra conscientiam deliquerit existimant; textui innituntur, *1 Tim. 2. 14.* *Adam non est seductus*, Mulier autem seducta in transgressione fuit: ita ex hoc loco ratiocinantur *Hieronymus* & *Augustinus*; quasi vero nil nisi animi obstinati pervicacia Virum ad peccandum

dum impulisset: interpretationem hanc a praecuntibus expostoribus tanquam laudatissimam hi Auctores [uti iis in more possum] sumptissime videantur; propterea, inquit, consensit *Adam*, ne reiectam uxorem morem dimitteret, atq; necessitudini cum sociali paruisse ait: *Aug. de Gen. ad Literam*, l. 11. cap. 4. *ministris* *consulibus* *magistris* *curiis* *admodum* *admodum* *admodum*

Non equidem diffiteor sententiam hanc intellectu facilem; attamen aliquantulum acerbiorum, ac severiorum putato: nullo enim alio argumento inductum existimare, paucum inhumanius videtur; praesertim cum textus sensum adeo rigidum non necessario postulat, eo quod τὸ πρῶτον, ver. 13. hic etiam repetere aequum erit. *Adam* γέρ πρῶτος. πρώτη, ἀτα. *Eva*, γέρ. *Adam* γέρ [πρῶτος] πρώτη, γέρ γέρ επιμετέον [πρώτη] εγ γερασον γέρον. Sensus loci hic est, Mulierem in Virum dominari non debere: quoniam, si naturam, uti detet, sequamur ducem, creatio Viri creationem Feminine precessit; culpa autem Viri culpam Feminam secuta est. Neque vero *Adam* prohibitionem animo advertire dimittet, tametsi textus hoc tacet; quin illum eapropter nullatenus seductum, atque impudenter omnino contra lumen peccasse, prorsus inficiat: inde enim sequeretur, neque *Eva* quidem seductum fuisse, quoniam textus, *Gen. 3. 3.* dicitur ait illam animadvertisse, ac Serpenti prohibitionem clarius enarrasse.

Seductus igitur proculdubio *Adam* erat, licet non primus; tantum enim eum peccasse pertinacia nullā ut ex parte decipitur, & tam repente fore turpissimum, mibi profecto prorsus incredibile.

Quinetiam libenter concedo, ne fructum oblatum rejicendo, Uxoris animum more obtrueret, incitamentum quidem unum, at non unicum fuisse: Tam *Adami* quam *Eva* tentatio haec primordialis erat; primordialem autem omnem plus minusve fallacem esse oportet. Anne verb ad sedendum Virum via aptior, quam quæ Mulierem prius seduxerat?

erat? videlicet, quod Etiam in primis blanditiis & suadiliis illectus, ipse attentius arborem iocuere coepit, & vidiit eam bonum ad cibum, & desiderium oculis, & concupiscentiam ad interpretandum; uti verbatim Hebreus habet, una cum uxoris modestia, si tam obnoxia poscentem rejiceret: superponit enim illud erat, in ejus tentationis lanceam subdole inveteratum.

Hunc igitur in modum Adami cogitationes processisse autem, Eva comedit, nec dum mortua; etiamque nocte oculi vestitus sit, ut certè venialis erit: Quapropter positis quam charissimam consortem discruciam, atq; ejus à me revertam amorem, tristitiaq; macroscendentem videam, uno cum illa, sub illa, periclitari prefekta: amor quippe morte validior eadem me fascinabire cogit; quid enim mihi vita, illius consorsia destituta, proposita? Quinquo vero verisimilius est, illam jam expersam, vim hujus fructus misabiliem redissimè callere; quaniam arborem scientie hanc frustra nomen fortitiam exsistimare liceat; & quidam virum ejusdem ipse particeps sum? Frustris enim nulloidum amabilis est! summe profecto desiderabilis! & concupiscentia quae amittere possum. Et comedit.

Si indomabilem Eum oppeditum filiabussis, velut maternae intemperantiae stigma inustum, recte sanctorum; Adami, muliebri sollicitationi cedendo, facilitatem, filii ejus veluti paternae infirmitatis characterem impressum non iniquè sentiam: ut quoq; extra dubium est, communes arborum inclinations in deterius, universie proli hereditariis legari.

In subsequentibus ad verbum ad quid sentium, non est quod ulterius tibi sim molestus, nisi me narrare simus, quod quamvis sensum literalem, & quoque illum dilucideat sedmilia metaphoris, quibus sermo nullus careret,] maxime probe, non tam in Optimatum opinioni gratius versus, ut me assentire; ut prius Parentes caecos credamus, doceat Serpentis horatni subfultaverint, quo vetiti fructus ope arborum oculi sunt aperi.

Id quod præ me tulisse memineris, hoc erat; Primi Peccati Introitum haud ita conceptu difficultem esse, quin ratio ejusdem satis clara reddi posset. Mihi quidem quæ mens suppetit eloqui non dubitavi, tui erit ingenii probare quæ vera, atq; utilia creditu putas. Hoc unum postulo, nè phrasum & expressionum liberarum rigidus nimium censor fueris; quippe à sermonis nitore alienum erat quod curaveram. Ut concludam igitur, quæ maximi in hac inquisitione sunt momenti, breviter recapitulabor.

Si queris, *Quomodo Angelus illo quondam illusterrimus, in primum peccandi actum inciderit?* Respondeo, Dum morosa nimium delectatione suas perfecit, propriamq; excellentiam respiciens, fastu intumuit; quæ primaria est superbia notio.

Si queris, *Qui fieri potuit, ut in tali statu, sibi simili obliquitati obnoxius esset?*

Respond. Quoniam defectibilis erat. Sin queris, *Cur tam insigne atq; examinissimum creationis Opus fuit defectibile?*

Respond. Quoniam finitum; cuius notio defectibilitatem complectitur, ed quod *Finitudo proximè cognata est Nibili, seu non Erat;* qui quidem defectus est in natura rei maximus. Sin queris, *Quandoquidem extra lepsis aleam [uti in Beatis] Deus finitudinem constituere potest, Cur Angelos, Hominesq; non fecerit impossibilis?* Responderebant Scholæ doctissimi, Quoniam impossibile. Sicut enim illi ratiocinantur, *Bonitas non esset esse, Quicquid ergo semel defecit in Esse, [b. e. non Erat] semel etiam necesse est ut sit defectibile in Bonitate.* Verum quantumcum sit rationis in istiusmodi argumentis, de Impossibili, cum de Deo loquimur, disputare minus placeat; etimodis Responsum agitur meum sic so habet. *Quantum omne finitum agens liberum in statu Probationario primum locum operari.*

ter, ubi pro arbitrio eligere, vel respuere valebit; priusquam methodo natura sue congrua, immutabilitas Bonitatis ac Felicitatis capax sit.

Ratio est, quoniam sicuti nil creatum ab intrinsecâ suâ bonitate sit beatum, quin querit hoc Bonum aliunde, *b. e.* extra seipsum; ita nulla creata voluntas veram ac satisfaci- entem degustare queat, quam non libere elegerit felicitatem.

Proinde etiam si circa *Summum Bonum* in *genere* & in *confuso* non sumus indifferenter liberi, [*b. e.* utrumne in genere beati an miseri esse velimus], attamen in *specie* & *individuo* liberi sumus, scilicet, ad *eligendum hoc*, *vel illud Summum Bonum*.

Summum Bonum in *genere* & in *confuso*, ab omnibus quidem concupiscitur; neminem autem inde felicem, quin potius molestem esse, donec in *particulari* libere id elegerit, in quo constaret *Summum illud suum Bonum*, sive, uti recte Schola loquitur, *Felicitas sua Objectiva*: quod sanè evincit nil quempiam reddere beatum, quod non libere prius electum.

Postquam vero in *particulari* recte peracta est *electio libera*, illius scilicet Boni, quod innatis animi desideriis respondeat; tametsi illa libertas *indifferentia*, veluti *infantia* in *estate* *adulatâ* evanescit; Bonum tamen illud sic libere electum *perpetuâ suavitate* & *sapore* oblectat; quoniam quæ sola superstes est *Spontaneitas*, libera illius *cautummodo* *elec- trionis recte* prius peracta prosecutio est; arctior nempe ejusdem indies complexus, atq; amplior stabiliorq; appro- batio; quæ eandem in *eternum* felicitatis salivam movere.

Hinc duo observari digna sequuntur: *Stabilem patheticam arbitrij Angelicæ ac Humani*, [*circum Bonum eorum in particulari maxime concupitum*]; *determinationem primam*; *semipaternam* *carum* *animis* *temperiem* *indidisse*; [*sicuti recens testa quo semel est im- buta*]

buta odorem servabat.] nisi supernaturalis vi gratia [ut in novo Foedere factum est] mutatio in melius fiat, quia mutatio usq; adeo natura vires superat, ut idcirco nova creatio, regeneratio, mentis transformatio, in novam vitam resurrectio dici mereatur.

2. Tam vasta capidini, innatisq; Boni in *confuso* desideriis, que voluntati Spiritus immortalis insunt, nil *Summum Bonum* in particulari recte eligi posse, præterquam *Bonum illud*, quod in genere Entis, & in se revera sit maximum; scilicet *Deum ipsum*: *Finitum* quippe bonum cito exauriri, ac variæ spe lactare necesse est; *in infinitum* vero nunquam; termini ideoq; convertibiles sunt, *Deus & bonum summe concupitum*; inde *πλονεγια* apud Apostolum Idololatriam dicit, *Col. 3. 5.* Quicquid enim summe concupiscimus, id *Summum Bonum* [b. c. *Deum*] existimamus; quapropter eum desiramus *Deum* [uti in preceptis, monitis, aliisque voluntatis sue declarationibus] felicitatem nostram objectivam [propter & subjectivam inde pendentem] desiramus; b. c. non cum ratione eligimus; quamobrem percutum *stoliditia*, timor *Domini sapientia* dicitur; atq; *omnes iniquitatis operarios nullum habere scientiam*, ait *Psalmus*, 14. 4. Hanc autem Angelorum Hominumque habentium vicem fuisse constat, unde etiam eorum detectibilitas fatis superq; immotuit.

Afersisse me tremineris, fine libertate indifferentia ad eligendum objectivam desideriorum bonitatem [que statim probationario peculiaris est] memorem nullam creatum. *Mistério natura sua cognita, beatam esse posse, & c. confirmari posse in bono oblectante.*

Dices forsan hoc precario affirmari; quippe ut fatissimos quosdam inficias arturos compereo. *hunc enim sententia & diametro obversatur praedita Hypotheseus Ariana Author*, qui plurima de *Domi fatis, & ex creatis loguntur*: Quod quidem, cum de rerum naturis cogito, tam ager apud me, quam mysterium apud illum admittitur: *Dei nomen creaturæ*

turz communicatum possum intelligere, naturam non possum: Universalis potentia; essentialis bonitas; scientia omnifaria; voluntas indefectibilis; perfectio sanctitatisq; existentia coeva; me judice, tantundem significant, ac Numen supremum; neq; in eorum notione quid interfit discriminis concipiatur: dicere enim unum fieri, alterum non fieri, est Principium petere; non notiores nostras de rerum naturis dilucidare, ut humanas mentes a mysteriis liberare, qua precipua est tam ~~Angeli~~ quam Societas provincia. Quoniam illis interim ipsi sua non minus sint mysteria, b. e. captu & intellectu difficulter; qualia sunt, Filium Creaturam [merum apud Societas hominem, primarium apud Angelum] omnia nosse, omnibus locis adesse: universi Orbis regimini praefere; cultum divitium vendicare: Spiritum item Sanctum Angelum esse creatum, seu [uti Sandi Problema Paradoxum proposuit] caetum Angelorum, & id genus innumera.

Creaturam, grata authoritatis divinae quam in munere sibi concredo concessam habet, Deum denominari posse fateor; attamen Deus ille denominatus, titulo tenus tantummodo, non natura, Deus est; Deus autem factus, seu creatus; natura atq; essentia est id quod est. Omne enim factum seu creatum *saepe*, natura & essentia *saepe* est, & notio est profecto mysteriis plenissima, *Supremum Numen primum omnino fecisse Deos; deinceps creaturas.*

Quando vero naturae particeps divinae dicimus, 2 Pet. 1. 14. sensus Physicus seu Metaphysicus subaudiri nequit, quin Moralis tantum, et scilicet significatu quo homines scelerati appellantur, *Fili Diaboli*; ob affectum nempe mortaliq; similitudinem, non ob naturae identitatem. Si enim hujusmodi locutiones sensu Physico aut Metaphysico, ad naturae identitatem diffundentur; nostras de rebus notiones tam miris modis perturbarent, ut intellectum praecunctis que usquam prætendebanter mysteriis percellebant. Veruntamen.

Veruntamen ut à digressione h̄ic revertar, ac quemo; in his Libertatis temporibus, suo periculo, credere ut libet finam; de his rebus ita equidam mutuus persuasum est.
 1. Quicquid semel non erat, ex nihilo produsso.
 2. Quicquid ex nihilo produsso, ex naturā rei esse defecibile; atq; ita mansurum, donec in aliquo notabili libertatis experimento, suo arbitrio adēd præclare defungitur, ut in bono immutabili confirmari non indignum habeatur.

3. Hujusmodi naturæ incongruum esse, ut à scip̄o sit
 beata; [curiosus] enim soli Deo competere;] aut in fructi-
 one cuiusvis extra scip̄am objecti, quod non libere prius ad
 amandum elegit: nil enim aliud animo Agentis liberi con-
 venire atq; adaptari posse, sit licet Bonum omnium præ-
 eminentissimum, p. 6. Numen ipsum, Rom. 8, 7, quinio in
 convenientia Bonum quodā nos situm esse, quicquid deum
 revera sit in scip̄o.

4. Personam in naturā rei ita defecibilem, utpote ex nihilo ortam, [quod de Filio memorata Hypothesis statuit] in
 earum rerum censu locandam esse, quas Apostolus, Gal. 4, 8
 ait, τοις ιησου ωντοι θεοι, non naturā Deos esse; quibus cul-
 tus divinus [in textu θυλαι] minimè exhibendus, ne Ethni-
 cismus criminis detur, quem tamen cultum Unitarii omnes
 Filio, Pontificiū etiam Sanctis, præstant.

5. Ideoq; *Filiam*, & *Spiritum Sanctum*, secundum illam
 Hypothesin non nisi præstantioris generis Angelos esse, necq;
 à ceteris in verā naturā Angelicæ notione plus distare, quam
 in Humanæ naturæ notione à reliquis Hominibus Principes
 distant; quod cum textu, Heb. 2, 16. pugnare arbitror; ubi
 licet vox *natura* non exprimitur, attamen necessariō subaudi-
 tur; utpote in antithesi respondens vocibus, αέριστος
 Ἀβραάμ, v. éodem; ὃς ἦν τάρις, v. 11. οὐραῖς καὶ αἰγαῖς,
 ver. 14. quibus vocibus *natura humana* designatur; quapropter
 ut hac verba αἵγιαλων θηλαιμβαντων in antithesi, præ-
 dictis illis respondeant, necesse est *naturam Angelicam* sub-
 intelligi.

intelligi, proinde si contextus perpendatur, nullo criticismo Unitariorum, praecepit *Arianorum*, causam juvari, *αὐτὸς διέτελε ὅμοιος ὅμοιαυτῷν*, non videlicet *naturam* Angelorum apprehendit [b. e. assumpsit, & quasi prehendebat ut ab initio servaret] *αὐτὸς τετέρης*. *Ἄβραμ ὅμοιαυτῷν*, sed semen *Abrahā*, b. e. humanam naturam [secundum promissum *Abrāe* factum] assumpsit. Quæ quidem verba, & Filii *præexistētiās* adversus *Socinianos*, & ejusdem *divinitatis* aduersus *Arianos* adstruunt; quomodo enim dici potuit, naturam humanam apprehendisse, qui ante humanitatem suam non extitit? aut Angelicam naturam non apprehendisse, qui ab initio illam ipsam ac non aliam habuit?

Jam vero si supponemus assertionem illam veram esse, videlicet, *creatam Mētēm nullam, methodo natura congruā, absq; prædictā libertate beari posse*: ultimum quod à quoipiam percontatum iri suspicor, est, *Quidni istiusmodi Creaturis congruū esse nequibat, è solā libertate spontaneitatis, absq; periculosis illā electivā & indifferente beari?*

Istiusmodi questionibus plura regerere haud opus esse censeo, quam illa Apostoli verba, *Rom. q. 20. Nunquid dices figuratum factori, Cur me fecisti sic?* Quin in disquisitione philosophicā me tantā eum autoritate tractare minime debere existimat. Respondeo; idem esse acsi quæsiverit, *Quidni Angeli & Homines siebant Bestiae immortales?* quæ percontatio si sibi non satis replicat, nil ei amplius dicendum esse arbitror, quam summam hanc incongruitatem *Ratiōnes Rerum* pati non posse; quæ quidem rationes sunt eternæ, utpote *Sapientia veritatisq; idēc in mente divinā, quæ voluntati ac potentiae divinae inīstā norma ac mensura sunt.*

Quippe alias haud intelligo, quo sensu Res qualibet primum fieri dicitur, *Leninabā*, in specie suā, *Gen. i. 11, 12, 21, 24, 25.* nisi secundum exemplares has in mente divinā ideas, veluti normas congruitatis in formatione rerum; quoniam ante earum formationem nullæ aliae species erant,

ad quas formarentur, sicuti continuâ historiâ serie eas formari affirmatur. Quin si evacuari hoc quispiam putet, dicens, varia rerum genera, seu species distinctas tantum intelligi; sciscitari velim, quid tandem erant haec species? aut ubinam erant? si non in ideis divinâ mentis; suisse enim supponitur, cum in illis res formari dicuntur; quid quod! nonne idem est *species* ac *idea*? vox prima ab antiqua *specie* unde *aspicio*, &c. secunda ab *ideo* derivari, utramq; conceptum mentis, visum, ac simulachrum internum significare, constat. Scire velim quomodo quidlibet in hac, vel illâ *specie* produci poterat, nisi secundum ideam in mente opificis formaretur? aut quid demum erat illud *Bonum*, quod in omnibus creatis vidit Deus; si non erat hoc, de quâ loquor, rei formatâ congruitas, & convenientia cum ideâ formantis, unde omne bonum oriri necesse est. *Huiusmodi* percontator querere etiam possit, Cur non Angeli & Homines felices facti sint à bonitate intrinsecâ, à quâ [natura cum fuerat] deflectere nullatenus potuere? totum quod dici posse censco, est, maximè incongruum fore, rem finitam ex nihilo ortam fieri Deum, b. e. *ā nūcula*, nec rationes rerum hoc pati posse.

Cunctis rebus creatis vitam habentibus, vacuitatem, ex appetitibus, &c. desideriis egestatem prodentibus, inesse constat; ideoq; sicuti cuncte mentes in *Esse* /no, à bonitate ac sapientiâ divinâ primum oriri; ita in summâ earum perfectione seu felicitate adipiscendâ, illuc redire, aut miseris esse, [b. e. semper inopâ laborare,] necessum erit.

Præterea, nobilissimas naturas vastissimis desideriis, amplissimisq; appetitionibus teneri liquet; quo sit, ducentis citius ventriculis, quam uni menti satisfacies. Quorundam vero vasti illi animi? quidvñ aliud sint? quâm inclinationes quædam magneticæ, manu Opificis affixa, quarum nutu, in eum ipsum libentius denuo flectantur; non impulsu quædam bestiali cogente, verum rationalis voluntatis propensione,

sione, b. e. electione libera; ut eo pacto, *Bonum*, quod in ipso eligimus, saporem indies retineat, atq; oblectarer: Deus enim mentium omnium magnes est unicus; proin tremulas perpetuo eas esse, donec fribili in eum rectoq; intuitu convertantur. *Huius* [epiphany] *huiusmodi* *memorificatio* *omnis*

Quapropter neq; invidus erat Deus, dum Angelos Hominesq; non meliores; neq; parcus & contractus, dum tales fecerit; quippe *Bonum* est profecto, quod bestiali naturæ plurimam prestat, rationali illâ indifferenter libertate dotari, utpote quæ possestos suos *majoris boni*, quam quod statu primordiali habuerint aut habere quiverint, videlicet *præriorum* capaces reddit. Rem enim quamcunq; *præmiorum* incapacem, aut supremum judicem; aut ad summum, bestiam esse oportet. Quum interim creatura *præmii capax*, capax etiam sit, quæ ampliorem longè felicitatem *præ natura* animali degustare valeat; quoniam ad particulare bonum, quod libertate rationali non prius elegeris, determinari, b. e. certo quodam atq; indeclinabili tantum naturæ impulsu [quem instinctum dicimus] ad id *bonum* ferri, bestiæ solummodo felicitatem attingeret.

Ac in hâc quidem verosimilius est, velle plerosq; modo si aut immortales, acquiescere. Quin cum communis naturæ lege omnibus semel moriendum esse sentiunt; sensum hilaritati quovis modo indulgendum esse statuunt, vitamq; quam brevem esse sciunt, jucundissimam exoptant. Valde verrò aut à me erratum fateor, aut ab hujusmodi hominibus naturam intellectualē parum perceptam esse censeo; nec qualis demum felicitas ei competit, *ψυχή* hosce apprehendere. Corpore enim ac sensibus immersis, caput supra sensum attollere difficultimum erit; proinde *Mahomedis* *Paradisi*, *Cœlum* ipsis satis sublimē: verissimum etenim, ac luteosum est illud *Psalmista*, 49. 20. *Homo in honore, & non intelligens, assimilatus est jumentis qua pereunt.* Postremò, mihi cogitationes has evolventi, sic semper statuere libuit:

1. Creaturam fruitionis *Summi Boni* [h. e. *Dei*] capacem fieri posse; nequaquam vero absq; facultate Deum percipi-
ente atq; apprehendente.

2. Itinmodi facultatem, [que Deum, Spiritum, abstra-
ctamq; perfectionem percipiat sentiatq;] nullam esse posse,
nisi eadem rationalis, spiritualis, sive intellectualis sit.

3. Talem verò intellectum sine potentia in actus propri-
os iatus reflectendi esse non posse.

4. Nullam talem potentiam reflexivam sine radicali indif-
ferentie libertate, seu marvis electiva, primum esse: à po-
tentia enim illa reflexiva libertatem illam, seu arbitrium
oriri censeo.

5. Itiusmodi mentis libertatem, infantilem ac seminalem
duntaxat esse excellentiam, qua electione quidem bona &
praelata augeatur, & perficitur; iniqua autem sideratur, &
destruitur: quarum electionum prima, innatis Summi Boni
in genere desideriis [à creatà quilibet mente inseparabili-
bus] amplè respondeat; posterior eadem desideria frustratur,
ac destruit: proinde esurientem illam mordicantem, gravissi-
misq; vexantem criciatibus fitim post se relinquunt. Spes
enim protracta cordis agritudo; lignum autem vita est de-
siderium veniens, *Prov. 13. 12.* At quis hominum inve-
stiget opus quod fecit Deus à capite ad finem?

F I N S.

